

P GLASOVA Panorama

KRANJ, 27. OKTOBRA 1962

STEVILKA 42

Nevarna igra v Karibskem morju

Na pragu nove krize

Povsod po svetu so zelo zaskrbljeni zaradi sklepa ameriške vlade o karanteni, ki so jo razglasili nad Kubo. — Edini so si v tem, da je človeštvo pred veliko preizkušnjo. Prinašamo izvlečke izjav nekaterih državnikov.

TITO: »Prepričan sem, da še niso izčrpane vse možnosti, da se ob potrebnih dobri volji in preden bi bilo prepozno izognemo najhujšemu in da najdemo miroljubno rešitev v interesu vseh narodov.«

CASTRO: »Američani pra-

vijo, da je to karantena, v resnici pa je to blokada. — Sklep ameriške vlade je kršitev mednarodnega prava in kršitev suverenih pravic Kube in drugih držav, če bodo njihove ladje zadrževane in preiskovane na odprtem morju.«

STEVENSON: »ZDA so uvedle karanteno, ker se je hladna vojna presadila v srce kontinenta, na katerem živimo. To po mnenju ameriške vlade pomeni grožnjo miru na zahodni polobli in v svetu.«

Namesto 50 minut, je trajalo skoraj štiri ure, preden je francoski raziskovalec Michel Siffre prišel iz svoje 130 m globoke jame na zemljo. Njegovo srce je skoraj opešalo

REČANJA Z LJUDMI

Divjačina sicer na kranjske ulice ne zaide, vendar pa to prav nič ne vpliva na to, da v Kranju ne bi bilo veliko navdušenih lovcev. Prav v tem času se pogosto zbirajo in odhajajo na skupne love v okolico. Ob zaključku skupne brakade na fazane smo na Jepri srečali lovca JOZETA DOLINARJA.

● Kaj mora imeti dober lovec?

Veliko lovske poštenosti, biti mora pripravljen, da v lovišču tudi goji, ne pa samo strelja; za uspešen lov pa je potreben tudi dresiran pes.

● Ali je divjačine dovolj?

Ker so lovske družine gorenjski fazanji in zajčji rod poživile z divjadjo od drugod, je sedaj pri nas precej fazanov in zajcev. Trenutno ni dovoljeno streljati jerebice, ker jih je zelo malo.

Brez lovske latinščine

● Kateri odstrel vas je najbolj razveselil?

Ruševce, ki sem ga pred leti ustrelil v Storžiču. Se velikokrat vračate domov praznih rok?

(Tu so prisotni lovci pojasnili, da je tovariš Dolinar tudi strasten nabiravec gob in mu tako žena skoraj nikoli ne more reči: »Na, že spet nisi nič prinesel.«)

● Ali ste se kot lovec »specializirali«?

Najljubši mi je lov na divje race in na divje golobe.

● So nesreče pri lovu pogoste?

Zaradi neprevidnosti se je pred dvema letoma v naši družini pripetila smrtna nesreča. Preveč pogosto se tudi pripetijo, da kdo izmed lovcev koga obstrelji.

● Ali je tisto, kar se sliši govoriti o lovski latinščini, res?

Nekaj malega je že res. Latinščina je v rabi predvsem pri raznih lovskih običajih, na primer pri zadnjem pogonu, ko je šale na pretek. Drugače pa ljudje pretiravajo.

Vrnitev iz pekla

Francoski raziskovalec je preživel v jami dva meseca

»Z menoj je konec,« je dejal Michel Siffre, ko se je vrnil iz podzemne jame, 130 metrov pod zemeljsko površino, v kateri je preživel dva meseca. »Ne morem več,« je vpil neprestano. Reševanje iz jame je trajalo štiri ure, tako počasi se je njegovo telo prilagajalo na življenjske pogoje na zemlji.

Mladi raziskovalec se je v podzemlje napotil iz znanstvenih pobud. V jami je izgubil občutek za čas, ker pri sebi ni imel ure, da bi lahko meril čas v podzemeljskem zaporu. Vendar se je njegovo telo popolnoma prilagodilo na razmere pod zemljo. Po medicinskih preiskavah, ki so jih opravili v vojaški bolnici v Parizu, bodo sedaj ugotovili, kakšne spremembe so nastale na njegovem telesu.

Berite v tej številki

Pet dni po grškem kopnem in morju

SLOVO

V Grčiji je Melina Mercouri bolj priljubljena kot kralj. Kralji delajo v državni blagajni primanjkljaj, filmska igravka pa dobiček. Grkinja, ki se je proslavila s popevko »Otroci Pireja« je ponos vsakega Grka.

Zadnji zapisek iz vrste reportaž iz Grčije berite na tretji strani.

Melina Mercouri, po vsem svetu znana Grkinja, ki se je proslavila s popevko »Otroci Pireja«

Nevaren zaplet na indijsko-kitajski meji

SPOPAD NA STREHI SVETA

Pokrajina Ladak, kjer sta se spoprijeli dve najštevilnejši vojski na svetu, kitajska in indijska, je pusta in kamenita. Spopada na tej meji ne moremo vskladiti z razumniškimi pojmi. Zelo dolgo so namreč menili, da vojna na »strehu sveta« sploh ni mogoča.

Prikaz položaja na indijsko-kitajski meji berite na drugi strani.

Cu En Laj, predsednik kitajske vlade je bil dvakrat v Indiji. Obakrat so ga lepo sprejeli. — Indijska gostoljubnost pa je bila preuranjena

Zastupitev s strupenimi gobami je spravila v grob 12-letno deklico

SMRT SE SKRIVA
POD KLOBUKI GOB

Gobe in kače so strupene. Bolečina od njih je vedno grenka kot pelin. Nekateri ljudje morajo poskušati ta pelin.

Reportažo o družinski tragediji v Stražišču berite na peti strani.

Nevaren zaplet na indijsko-kitajski meji Spopad na »strehu sveta«

Vojne sovražnosti, ki so se prejšnji teden začele na indijsko-kitajski meji, so odprle novo poglavje v tem goratem svetu. Do sedaj namreč nihče ni verjel, da bi bilo mogoče v pogojih, kakršni so na himalajski meji, uspešno voditi vojno. Razen tega je bila v zgodovini ena izmed najmirnejših državnih mej. Redki in težki gorski prehodi so praktično izključevali promet skozi himalajsko gorovje, tako da je bila to hkrati tudi ena izmed najslabše vzdrževanih in slabo prehodnih mej.

KORENI NESPORAZUMOV

Kitajska in Indija sta dobili nekaj tisoč kilometrov dolgo skupno mejo po priključitvi Tibeta h Kitajski v letu 1950. Do priključitve Tibeta je imela Indija s Kitajsko skupno mejo v Kašmiru, v osrednjem himalajskem vencu med himalajskima državicama Nepalom in Butanom in na skrajnem vzhodu ob burmanski meji. S priključitvijo Tibeta pa se je meja s Kitajsko znatno podaljšala. Prva leta sta se obe državi držali načela nevmešavanja in sta takšno politiko gojili tudi na meji. Indijci so verjeli, da je razmejitvena črta na Himalajih dokončna. Kitajci pa tudi niso oporekali temu. To črto je leta 1914 potegnili vodja britanske delegacije Macmahon in je po njem dobila ime. Toda odnosi dobre sosesčine niso dolgo trajali. Kmalu so Kitajci začeli oporekati Macmahovo razmejitveno črto in zahtevali nekatero mejna področja na indijski strani.

Ker za ta gorski svet ni točnih zemljevidov – kaj šele izčrpane mejne dokumentaci-

je – so znano Macmahovo linijo kmalu drugače zaznamovali in povlekli v Peking kot v New Delhiju. V Pekingu so se pojavili celo zemljevidi, ki so okoli 50.000 kvadratnih milj indijskega ozemlja priključili že h Kitajski.

GRADNJA CEST IN PRVI VPADI

Kitajci so za vzdrževanje reda v Tibetu kmalu začeli graditi ceste iz kitajske pokrajine Sinkjang proti Tibetu. Znano je, da so Kitajci le s težavo držali v pokorščini religiozno tibetsko ljudstvo. Da bi te ceste skrajšali, so jih potegnili kar skozi indijsko ozemlje v pokrajini Ladak, kjer je zadnje dni prišlo do najbolj ogorčenih vojaških spopadov. V tem obmejnem predelu so Kitajci zgradili okoli 100 milj novih cest, ki so jih povezali z najvažnejšimi gorskimi prehodi. Vse do leta 1958 v tem predelu sploh ni bilo indijskih obmejnih straž. Na mejo so prišli šele, ko so Kitajci z vojsko zavarovali zgrajene ceste. Indijske obmejne straže so od časa do časa prihajale v stik

s kitajskimi mejnimi stražami, ki so gradile že tudi svoje postojanke. Te postojanke so včasih prehajale iz rok v roke. Indijska vojska je sčasoma zgradila mejne utrdbe, ki naj bi zadržale kitajsko napredovanje na jug.

Po diplomatski poti so – vzporedno z oboroženimi spopadi na meji – skušali najti rešitev. Od leta 1958 sta obe deželi izmenjali več sto not, v katerih je bila vrsta koristnih predlogov, hkrati pa tudi veliko izmišljenih obtožb in žalitev.

Na meji je prihajalo v zadnjih letih od časa do časa do plesa s svinčeniimi krogli in ob tem je po zaupnih podatkih izgubilo življenja več tisoč vojakov.

SPORNO OZEMLJE

V indijsko-kitajskem obmejnem sporu sta prizadeti dve obmejni pokrajini, in sicer na dveh koncih indijsko-kitajske meje: na severozahodu in na severovzhodu, če jih gledamo iz Indije. Obe pokrajini imata večjo površino, kot je Jugoslavija.

Na zahodu je pokrajina Ladak, ki leži visoko v himalajskem pogorju in je zelo redko naseljena. Pokrajina ima 118.500 km² in okoli 183.500 prebivalcev. Doline ležijo povprečno v višini tri do štiri tisoč metrov, gorske verige pa se vlečejo do višine 6.000 metrov visoko. Posamezni gorski vrhovi dosega tudi višine 8.000 metrov. Dežela je težko prehodna, slabo naseljena in odtrgana od sveta. Nekoč so skozi La-

do 5 tisoč metrov nad morsk gladino.

Dežela ima celinsko visoko planinsko podnebje z velikimi temperaturnimi razlikami.

Kitajska vodilna osebnost Mao Ce Tung

V glavnem mestu Lehu so povprečne letne temperature 37° C, pozimi pa padejo tudi do -20° C. Značilno je, da pade zelo malo padavin, v sredini oktobra pa zapade že sneg. Gozdovi so redki in so omejeni na zavarovane doline. Prebivalstvo je deloma indijskega, deloma tibetskega porekla, po dolinah budistične vere, drugače pa mohamedanske. Zivijo na zelo nizki razvojni stopnji, v pomanjkanju in revščini. Največ se ukvarjajo z živinorejo, po ograjenih terasah s plodno zemljo pa gojijo še jabolka, breskve in žito.

Drugo sporno področje je na vzhodu, kjer so življenjski pogoji podobni pogojem v Ladaku, v pokrajini Nefa.

ALI JE VOJNA EDINI IZHOD?

Videli smo, da je sporno ozemlje ekonomsko nepomembno. Razen zgodovinskega in do neke mere strateškega položaja nima druge pomembnosti. Kljub temu pa nobena država ne mara popuščati. Dejstvo je, da Kitajci nad tem ozemljem niso imeli nikoli vpliva, saj so naseljena mala plemena. Vztrajanje na sedanjih mejah (Indija) in nepriznavanje teh meja (Kitajska) – to je posledica strahu, da bi popuščanje pomenilo padec prestiža. V New Delhiju menijo, da bi popuščanje na tej gorski meji odprlo Kitajcem največji apetit po indijskem ozemlju. Indija zahteva takojšnjo ureditev meja, Kitaj-

ska pa računa s časom in predlaga stoletno dobo, da to vprašanje dokončno uredijo. Edino upanje, da vojna ne bo dobila širšega obsega, je zima, ki bo v tem pogorju vsak čas nastopila in bodo sleherne večje vojaške operacije onemogočene. Zima sicer ni trajni izhod, vendar dovolj, da diplomati še enkrat in zadnjič premislijo, preden se na tej dolgi meji vname vojna množičnega uničevanja.

Rekli so...

»Iz zgodovine poznamo samo en primer: zid, ki ste ga Nemci potegnili okoli varšavskega geta.«

Vladislav Gomulka v pogovoru z vzhodnonemškim veleposlanikom o berlinskem zidu

»Mladost je bolezen, ki se sama pozdravi.«

Ives Montand, francoski filmski igralec

»Ko človek postane podoben svoji sliki v potnem listu, takrat je zadnji čas, da si vzame dopust.«

R. B.

»Ni majhna umetnost spati. Da bi človek to dosegel, mora biti buden ves dan.«

Friedrich Nietzsche, nemški filozof

»Mi popolnoma razumemo, da se moramo predvsem nasloniti na svoje lastne sile, na naše ljudstvo in na naša prirodna bogastva, ne glede na to, kakšno pomoč lahko pričakujemo od svojih prijateljev iz tujine.«

Sufanuvong, laoški princ in podpredsednik vlade

»Fejsalova oblast je prav tako trbela kot Saudova in dejstvo, da je eden zamenjal drugega na čelu, ne bo moglo preprečiti saudskega ljudstva, da ne bi naredilo revolucije.«

Talal, saudijski princ

»Kadar se dva znanca srečata, je pri tem srečanju vedno navzočih šest oseb. Srečata se človeka, kakršna sta oba v svojih očeh, kakršna sta v očeh drug drugega in naposled kakršna sta v resnici.«

William James

»Edini razlog, zaradi katerega nekateri ljudje poslušajo mnenje drugih, je v tem, da pridobijo na času, da bi jih lahko zavrnili.«

Citat iz ameriškega časopisa

GLOBUS

VELIKA STAVA

Pakistanski predsednik Mohamed Ayub Khan se je stavil s francoskim predsednikom de Gaullem, da bo Velika Britanija v roku dveh mesecev pristopila k Evropskemu skupnemu trgu. De Gaulle je bil mnenja, da je ta dogodek še precej daleč.

DE GAULLOV NASPROTNIK

Bivši predsednik francoske vlade Mendes France je v svoji najnovejši knjigi »Moderna republika« ovrigel zahtevo de Gaulleja za spremembo ustave. Knjiga bo izšla še pred referendumom.

DE GAULLOVA TRDOGLAVOST

Francoski predsednik general de Gaulle je sprejel povabilo ameriškega predsednika Kennedyja, naj v januarju naslednjega leta obišče Washington. Sele, ko se točno določili, katere teme bodo obravnavali na razgovorih, je povabilo sprejel.

DE GAULLE V ŠKRIPCIH

Francoski predsednik general de Gaulle je hotel izstopiti iz helikopterja, ko je pred kratkim ogledoval vojaške vaje francoske vojske. – Toda obvisel je v zraku, ker si je pozabil odpeti varnostni pas. Ceprav na obrazu de Gaulle redko vidijo smeh, se general to pot ni mogel zadržati. Smejal se je smešnemu pripetljaju na vso moč. Sele ko mu je priskočil na pomoč poveljnik letališča, je general srečno pristal na zemlji.

DEBATNI VEČER

Na nekem debatnem večeru v poljskem mestu Radonu je ameriški veleposlanik v Varšavi odgovarjal na vprašanja slušateljev. Na vprašanje o rasnem zatiranju je ameriški veleposlanik odgovoril, da se v Ameriki odvija miroljubna revolucija. Dejal je, da v Ameriki študira na univerzah relativno večje število črncev kot Angležev na angleških univerzah. Veleposlanik pa ni ničesar povedal o pogojih, pod katerimi študirajo črnski študentje.

Indijski premier NEHRU

dak vodile važne trgovske poti iz Indije v Tibet in naprej na Kitajsko, vendar se tudi te poti dvigajo visoko

Tudi Grki imajo svoja sejemska mesta. Najbolj znan je Solun

Solunski sejem obiskuje vedno več ljudi iz tujine. Tudi naša država vsako leto razstavlja na solunskem razstavišču

Pet dni po grškem kopnem in morju SLOVO

Preročišče (ne prenočišče) Delfi je bila naša zadnja postaja na poti po grških pristaniščih. Vas Delfi je sicer nekoliko oddaljena od pristanišča Itea, vendar smo se z velikim avtobusom nekega avto prevoznika iz Itea kar hitro prepepljali v kakih dvajset kilometrov oddaljeno vasico. Pot je bila čudovita. Ves čas smo si lahko ogledovali nepregledne plantaže oljk. To so drevesa, ki jih je res lepo pogledati; posebno s take višine strnjene skupaj so videti kakor travnik. Če jih primerjaš z oljkami v naši Dalmaciji, potem so dalmatinske prave prtilikavke. Vsi nasadi so izredno skrbno urejeni. Zemlja okoli dreves je zrahljana in nasuta, med posameznimi brazdami pa je napeljana voda, ki tako lahko v sušnem času, ki je v teh krajih zelo pogost, napaja zemljo. Kmetje — lastniki teh nasadov so zelo ponosni na svoja drevesa, pomenijo pa jim tudi edini, čeprav izdaten vir za sluzka.

Po serpentinasti poti smo se končno ustavili pod Parnasom, na kraju, ki razen Aten privabi vsako leto največ turistov v Grčijo. Po zaslugi nekaterih nezainteresiranih članov jugoslovanskega dela turistične posadke, smo se nepričakovano vrnili nazaj v pristanišče. Čas, ki mi je preostal, sem najprej hotel izrabiti za kopal, kasneje pa sem se odločil še za limonado v pristaniški restavraciji. No, in tam sem srečal prijaznega Grka, fanta kakih petindvajsetih let, in zapletla sva se v pogovor, ki je trajal prav do odhoda naše ladje.

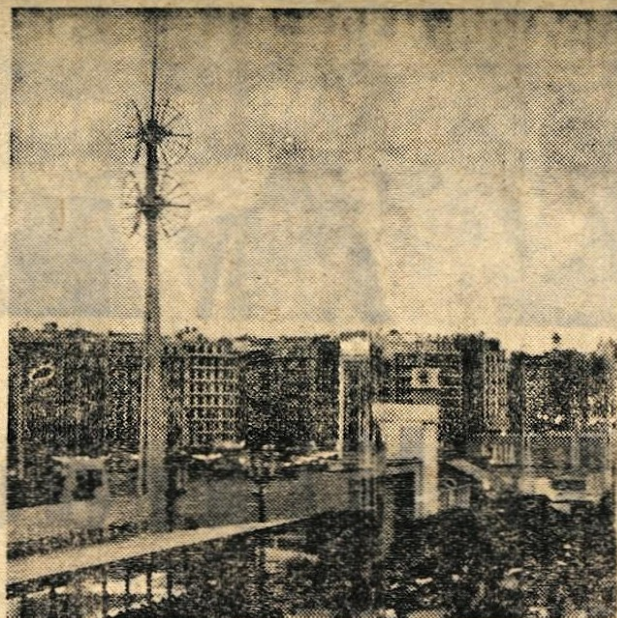
MELINA MERCOURI

Najprej je pogovor nanesel na Melino Mercouri, znano grško igravko, na katero so vsi Grki zelo ponosni. Mnogi izmed njih vedo povedati, da je to danes prav gotovo najboljša igravka v Ameriki, če že ne na vsem svetu, da je bil njen

oče župan v Atenah, da je prišla na premiero filma Otroci Pireja v Atene in da se je nato z glavnim igravcem prav v istem baru, kjer so snemali film, do onemoglosti napila, da ji doma niso pustili, da bi šla k filmu in tako naprej in tako naprej. Tudi moj novi prijatelj je vedel vse te stvari in po načinu, kako je vse to pripovedoval, sem lahko sklepal, da mu je izredno všeč. No, pa ni treba misliti, da se je razumel samo na filmske igravke.

KRALJ — KRALJICA

Kako pa kaj vaš kralj?«
»Sem ga, menda kar preveč nenadoma vprašal, toda fant mi tega ni zameril in je kar hitro odgovoril.
»Tako no! Pri zdravju je še kar in denarja mu tudi ne manjka!« Grkom je trn v

peti zadnja poroka kraljevske družine, in sicer poroka grške princeze s španskim Juanom. Pravijo, da je bilo preveč pompozno in da so porabili preveč denarja.

Spomnil sem se na angleška prijatelja, s katerima sem se vozil na poti proti Atenam. Tudi z njima sem se pogovarjal o kraljici, vendar sta mi dala precej drugačen odgovor kot grški. Če grškega kralja lahko označimo kot nacionalno pasivo, potem lahko angleško kraljico kot nacionalno aktivno. Anglež je svojo trditve utemeljil takole: »Naša kraljica se že več kot dvesto let ne vtiika več v politiko, svoj zadnji veto je uporabila nekako okoli leta 1770. Za nas je več ali manj zgolj turistična zanimivost; če pa pomislimo, da pride tisoč in tisoč turistov v Anglijo zgolj

zaradi nje in njene straže, potem ste lahko prepričani, da se Angleži svoje kraljice še dolgo ne bomo odrekli!«

PRODAJA KRVI

Grk mi je povedal, da je študent ekonomije v Nemčiji in da preživi samo počitnice doma. Glejte, kaj se mu je zgodilo, ko je laboril z nekimi prijatelji na obali v Pireju.

Bili so trije, dva nemška študenta in on. Večer, ki so ga začeli v mali pristaniški krčmici se je nadaljeval v slovitim in razvpitem JOHN BULL baru v Pireju, ki prav tako kot vsi ostali ni predrag, vendar če ostaneš tam dalj, kot je potrebno, se tudi dobro napolnjen žep kmalu izprazni. Tako se je zgodilo tudi njim. Jutro jih je našlo na cesti brez drahme v žepu. In kaj mislite, da so mlade-

niči storili. Pri nas je tak izhod iz zagate nemogoč. Odsli so do najbližje postaje Rdečega križa in oddali vsak po tri decilitre krvi, za kar so prejeli vsak po 360 drahem (ca deset tisoč). Priznajte, da je težko, če se človek znajde brez ficka v žepu na široki ulici velemesta v ranem jutru.

STUDENČEK ŽELJA

Ko smo odhajali z delfskega preročišča, smo se ustavili še pred studentem, ki prihaja izpod skale na poti od Apolonovega templja k raklju. Pravijo mu tudi studenček želja. Nekateri pravijo, da se ti izpolni vsaka želja, ki si jo zamisliš v trenutku, ko si opereš v studencu roke, drugi pa da takrat, ko se napiješ vode iz studenca. No, neki Francoz si je izbral to drugo ustno izročilo. Nagnil se je nad ozki curek vode, ki prihaja izpod skale in nekajkrat srebnil, vendar tako, da se je takoj nato s celim obrazom prevrnil v vodo. Česa vse si ljudje ne želijo, sem pomislil.

BOKA KOTORSKA

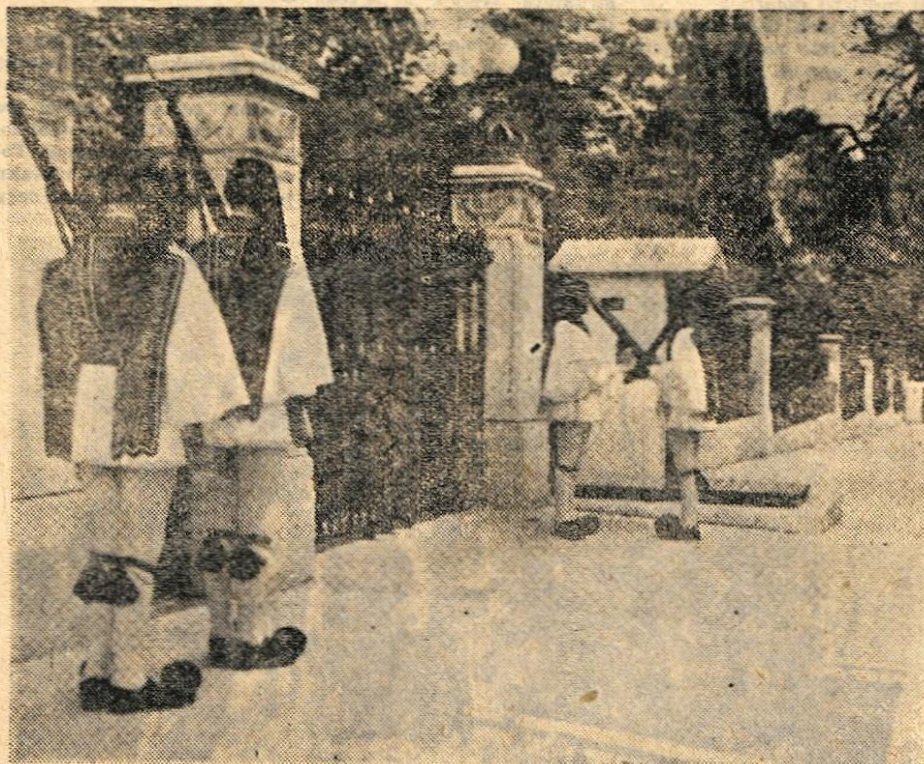
Vračali smo se po isti poti, kot smo prihajali, le da smo namesto Brindisija obiskali Bari. Tam nekje smo se, preden smo stopili na domača tla, srečali tudi z našo carino. Nerodno je pisati o tej ustanovi in njenih uslužbencih, in sicer zaradi izredne vpljivosti in korektnosti. Ne morete si predstavljati, kako je ta pregled minil, človek bi pomislil, da so me morda zamenjali s kakim inozemcem.

Boka Kotorska nas je pričakala vsa v soncu. Lepi dnevi, ki so nas spremljali po Grčiji so se nadaljevali tudi v Črnogorskem primorju. Nekdo (bil je Dalmatince od nog do glave) je dejal: Od vseh lepot na poti po Grčiji mi je bila najbolj všeč Boka Kotorska. V naslednjih dneh smo počasi priromali na Reko, inozemski turisti pa so nadaljevali pot še do Trsta, kjer so jo tudi začeli.

MITO TREFALT

Navade britanske kraljice

Sestintridesetletna britanska kraljica Elisabetha je za svoj obisk v Avstraliji in Novi Zelandiji sestavila poseben priročnik dvorskih navad. V priročniku so obdelane življenjske navade kraljice in princa Philipa. Tako priporoča kraljica pripravo »roastbeefteka« ne na angleški način, ampak mora biti jed dobro prepečena. Princeni po jedi vrč belega piva. Postelje zakoncev morajo biti pripravljene v ločenih sobah. Tudi zajtrkovati želi kraljica brez moza.

Menjava straže pred kraljevsko palačo v Atenah

Železnica prihodnosti

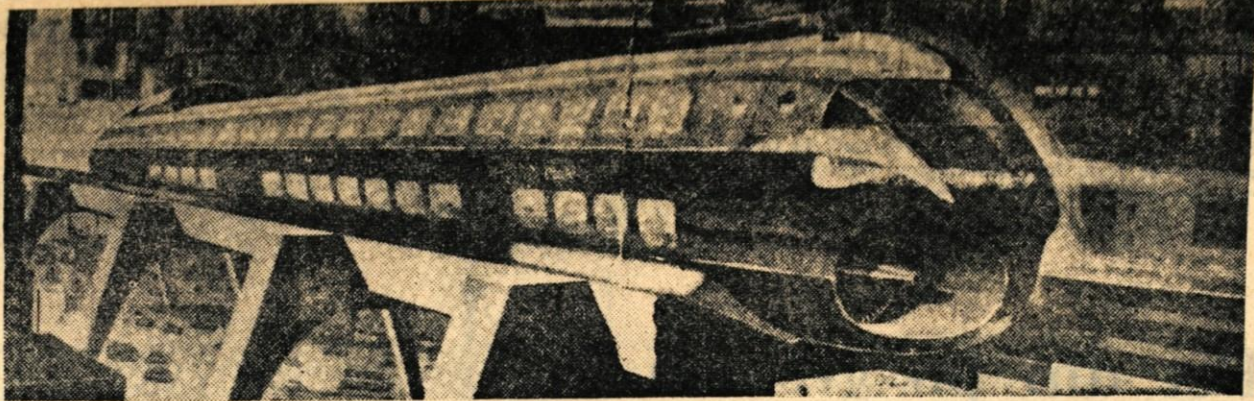
DOBRO
ORGANIZIRAN IN
HITER ŽELEZNIŠKI
PROMET NAJ REŠI
PROMETNE
TEŽAVE

Prepolne avtomobilske ceste, natrpana letovišča, vse večje in večje število žrtev nesreč v avtomobilskem in letalskem prometu — vse to lahko odpravi dobra in hitra železnica. Strokovnjaki spet gledajo bolj optimistično na prihodnost železniškega prometa, za katerega je zadnje čase vse bolj in bolj kazalo, da bo izumrl.

V mnogih državah z razvitem prometom predvidevajo, da bi naredili ekspresne vlake, ki bi vozili s hitrostjo tudi do 500 kilometrov na uro. Tako bodo na Japonskem prihodnje leto uvedli na progi Tokio-Osaka ultra brzovlak, ki bo vozil s hitrostjo 250 kilometrov na uro. Na progi Basel-Strassbourg bo vozil vlak »Fantom« z isto hitrostjo. Taki vlaki so planirani tudi za progo Hannover-Hamburg. Prevladuje prepričanje, da bo železnica s povečanjem hitrosti in s popolno avtomatizacijo svojih vozil kmalu z uspehom konkurirala avtomobilom in celo letalom.

S takimi super vlaki, so najdalj prišli britanski konstruktorji. Njihov cilj je — povezati vsa velika britanska mesta z ekspresnimi vlaki, ki bodo vozili tudi do 500 kilometrov na uro. Med prvimi bodo tako povezali London in Edinburgh, tako da se bo iz enega v drugega mogoče pripeljati v eni uri, sedaj pa je za to potrebno sedem ur.

»Vlak prihodnosti« ima povsem novo konstrukcijo. Pravzaprav je to uresničenje sanj strokovnjakov, ki že od nekdaj želijo konstruirati vlak na eni tirnici. Ne bo imel koles in bo lebdel na zračni blazini nad progo. Za pogon mu bo služil induktivni motor, ki nima gibljivih delov in dela brez ropota. Če bi motor odpovedal, ga avtomatsko zamenjajo rezervni sistemi. Vlak bo lahko sprejel 500 potnikov, v njegovem spodnjem delu pa bo mogoče spraviti celo avtomobile.

Model vlaka na eni tračnici, ki bo v prihodnosti zamenjal vprege na devh tirih

Milijarde za izlete v vesolje

Kaj vse bi lahko uredili za denar, ki ga goltajo rakete in vesoljske ladje

NEOPRAVIČLJIVO NASPROTJE

Skoraj vsi Zemljani se vprašujejo, če osvajanje vesolja le ni preuranjeno. Mariner II leti na Venere, na Zemlji pa je na milijone ljudi, ki nimajo kaj jesti. To so nasprotja, ki jih je nemogoče vskladiti.

Tako mislijo tudi mnogi znanstveniki. Bivši predsednik ameriškega združenja za znanstveni napredek je v neki ameriški reviji pisal o tem, kaj vse bi lahko naredili z denarjem, ki je predviden za projekt »Apolo«, s katerim naj bi poslali človeka na Mesec. Predračuni v ta namen planirajo 30 milijard dolarjev, nekateri strokovnjaki pa menijo, da se bo vsota povzpela na 40 do 50 milijard dolarjev.

Po trditvah tega znanstvenika bi bilo za 30 milijard mogoče narediti naslednje: za prihodnjih 50 let povečati plačo vsem prosvetnim delavcem v ZDA za 10 odstotkov (10 milijard), dati po 10 milijonov 200 manjšim ameriškim univerzam (2 milijardi),

zagotoviti štipendije po 4000 dolarjev 50 tisoč talentiranim mladim znanstvenikom in tehnikom (1 milijarda in 400 milijonov dolarjev), odpreti 10 novih medicinskih šol (2 milijardi dolarjev), zgraditi in financirati kompletno univerzo za 53 narodov sprejetih v OZN po njeni ustanovitvi (13,2 milijarde), ustanoviti tri stalne sklade za znanstvena raziskovanja v ZDA in v svetu (1,5 milijarde). Ostalo bi še 100 milijonov dolarjev.

ISCEMO PERPETUUM MOBILE

Neki drugi znanstvenik pa opravičuje te astronomske vsote takole: Tisto, zaradi česar se splača uporabiti milijarde za raziskovanje vesolja je, da se osvetli struktura vesolja in seveda osnovni zakoni vsemirja. — Ali je vsemirje stroj v neprestanem gibanju ali ni! Na Zemlji ne moremo zgraditi perpetuum mobile. Če je vesolje perpetuum mobile, potem bi imelo to odkritje ogromne posledice za osnovne zakone znanosti. Če vesolje to ni, potem pomeni, da je imelo svoj začetek, a če je imelo začetek, potem bo to izrednega pomena za filozofsko in znanstveno področje.

Neki britanski znanstvenik pa meni, da bi »denar«, ki je predviden za realizacijo Apola in za vse ostale vesoljske načrte, če bi ga uporabili za raziskave veliko več koristil. Predlaga, da bi bilo veliko bolje naseliti puščave in polarne predele, kar je človeštvo sedaj že sposobno narediti.

Po sedanjih izkušnjah sodijo, da se bodo samo v Ameriki stroški za vesoljske raziskave že prej kot čez deset let povzpeli na 20 milijard dolarjev letno. Ena izmed možnosti za zmanjšanje teh velikih stroškov, ki se nujno odražajo tudi na gospodarstvu velikih teknic — ZDA in ZSSR — je v tem, da se obe državi sporazumeta o skupnem izletu na Mesec, saj bi se tako stroški kar za pol zmanjšali.

ZANIMIVOSTI

● CIGAV JE PITOGOROV ZAKON

Da je kvadrat nad hipotenuzo pravokotnega trikotnika enak vsoti kvadratov nad katetama, se učijo otroci po vsem svetu. Učijo se tudi to, da je to Pitagorov zakon. Toda nedavno odkritje v Iraku je pomajalo slavo antičnega

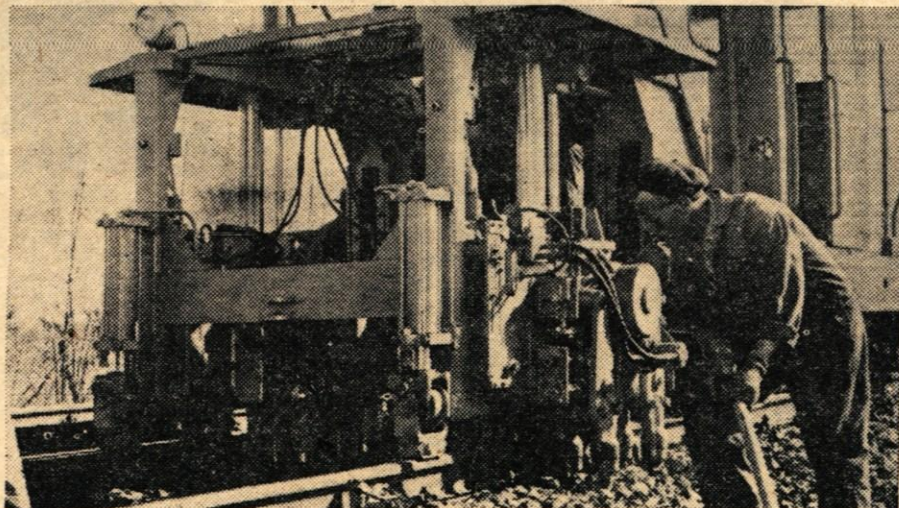
matematika. Arheologi so v bližini Bagdada izkopali kamnito ploščo z napismi, ki navajajo teorijo, ki nosi sedaj Pitagorovo ime. Ker je plošča vsaj 1500 let starejša kot matematikova doba, lahko zaključimo, da Pitagoru ne pripada vsa slava. Ker je bil sin bogatega trgovca, je imel možnost, da spozna matematično znanje Egipčanov in drugih starih narodov. Možno pa je tudi to, da je to staro odkritje zapadlo v pozabo in da je Pitagora res sam prišel do te teorije.

● NAJVEČJI MOST

V New Yorku gradijo nov most, ki bo med največjimi visečimi mostovi na svetu. — Stebra, med katerima bo viseči most razpet, bosta visoka po 214 metrov.

● HRANLJIV SNEG

Sovjetski znanstvenik Boris Rodimov je v Sibiriji odkril, da živali, ki pijejo stopljeni sneg, bolje uspevajo kot tisti, ki pijejo navadno vodo. Seveda v stopljenem snegu ni nekih hranljivih snovi, videti je, da pospešuje asimilacijo hrane, ki jo živali zauživajo. Rodimove domneve bodo še raziskovali.

Stroj za utrjevanje železniških pragov, ki uspešno zamenjuje zastarele naprave, ki so jih do sedaj že uporabljala železnica

Od nekdanj so se pisali knjigi o gobah pritoževali, kako slabo na Slovenskem poznamo gobe. Poznamo najmanj sto vrst gob, ki so uporabne, vendar so nekatere gobe tudi zelo strupene. Vedno se zgodi, da le dve vrsti gob ponušamo

Zastrupitev družine z gobami je povzročila težko tragedijo

Smrt se skriva pod klobuki gob

Nekateri ljudje imajo rajši gobe kot meso
V šoli smo se učili, da ne nabiramo gob,
ki jih ne poznamo - Strupene sivke so
spravile v grob dvanajstletno deklico

UVOD V SVET GOB

Gobe so za ljudi privlačne, najbrž zaradi tega, ker rastejo po skrivajših in jih je treba iskati. Za nabiranje gob niso potrebne samo oči, ampak pogosto tudi znanje in razum. Svet gob je zanimiv, iskanje gob pomeni za nekatere ljudi višek užitek in gobe na splošno na krožniku okusno dišijo. — V opisanih značilnostih je njihova

zapeljivost. Od tod prihajajo tudi mnoga kesanja, obžalovanja in očitanja. Svet gob je dvojen. Poznamo uporabne in strupene gobe. Ker se to dvoje često pomeša, doživljamo marsikdaj težke družinske nesreče. Strupene gobe so najboljša zveza s smrtjo. Zastrupitve s strupenimi gobami često pripeljejo do pretresljivih človeških nesreč. Res je, da je smrtnih žrtev zaradi zastrupitve z gobami vedno manj, toda vsako pravilo ima svoje izjeme. — Vzrok mnogih zastrupitev je slabo znanje o gobah.

Nesrečna zgodba družine KOŽAR IZ STRAŽIŠČA je prišla v reporterjevo beležko zaradi zveze z gobami. Te gobe so tudi vzrok, da moramo pisati o težki družinski nesreči, ki je do sedaj zahtevala mlado življenje. — Ljudje se velikokrat ne držijo tistega, kar so se v šoli naučili: previdnost je mati modrosti.

ZADNJA SKUPNA VECERJA

Enainpetdesetletni vratar v tovarni »Sava« Ivan Kožar je bil stari gobar. — Večkrat je ob prostem času odšel v bližnje gozdove, da bi nabiral gobe. Tako je bilo tudi v torek, 16. oktobra, ko je že zjutraj odšel v gozd po sivke. Nabral jih je precej in prinesel domov. Takrat je prišel iz Ljubljane tudi njegov 15-letni sin Rajko, ki je očetu začel prigovarjati, da je nabral gobe, ki niso už-

ne. V pogovoru sta sklenila, da bodo gobe odvrgli, ker niso podobne užitnim sivkam. Vendar tega takrat nista storila. Kožar z gobami sta pustila v stanovanju. 42-letna Kožarjeva žena Vika, ki za razpravo o gobah med očetom in sinom ni ničesar vedela in je po opravljenem delu prišla iz tovarne, je mislila, da so gobe uporabne in jih je za večerjo pripravila.

Ko so zvečer sedli za mizo, na kateri so bile pripravljene gobe, je samo 15-letni fant Rajko še naprej vztrajal, da gob ne bo jedel, ker so strupene. Vsi ostali so večerjali in pospravili pripravljene gobe.

MISLILI SO, DA JIM BO OBRNILO ŽELODEC

N oč v družini Kožar ni bila mirna, ko so legli. — Tudi sosedi, ki stanujejo v

bloku, so slišali, da so ponoči hodili po stanovanju. Najprej je začutila znake zastrupitve 12-letna hčerka Marica, ki je dobila vročino in ni vedela, da to prihaja od gob. Mislili so, da je posredi bolezen in ponoči niso klicali zdravnika. Čakali so do dneva. Hčerki so dali domače zdravilo proti vročini: kis in sladkano vodo. To pa je bilo najslabše, kar so lahko napravili. Kis in voda sta učinkovito zastrupitve samo še povečali.

Zjutraj se je mati Vika Kožar kot po navadi odpravila v službo v tovarno »Iskra«. Toda na delovnem mestu ni dolgo vzdržala. Morala se je zateči po zdravniško pomoč, izžpana in brez moči. Kmalu so jo z rešilnim avtomobilom odpeljali v Ljubljano, za njo pa še ostale: očeta Ivana in hčerki Anico in Marico.

DRUŽINA V BOLNIŠKI POSTELJI

Zastrupitev s strupenimi gobami je bila močna. Po zdravljenju, ki so jih dobili iz tujine, je šlo zdravljenje počasi naprej. Po enotedenskem zdravljenju v ljubljanski bolnišnici je izven življenjske nevarnosti samo oče Kožar. Žena Vika in hčerka Marica se še ved-

no slabo počutita in njihovo zdravstveno stanje še ni najboljše. Hranijo jih še vedno z umetno hrano. Dvanajstletna hčerka Marica pa je v poslednjem zvečer umrla za posledicami zastrupitve s strupenimi gobami.

Posmrtno ostanke dvanajstletne deklice so v sredo pripeljali v prazno hišo na Stražišče, kjer je ostal edini domačin, petnajstletni Rajko, ki gob ni hotel jesti. — Ob njem so bili sorodniki in sosedi, ki jih je težka nesreča zblížala.

Pogreb na stražiškem pokopališču dan pozneje spada med najbolj žalostne v zadnjih letih. Za krsto pokojne Marice je bil od ožje družine samo brač Rajko. Vsi ostali so namreč še v bolnišnici in za smrt dvanajstletne Marice razen očeta ne vedo.

PREVIDNOST Z GOBAMI

Zastrupitve z gobami na Gorenjskem niso pogoste. V zadnjem letu ni bilo težjega primera zastrupitve, vendar se običajno, če do zastrupitve pride, vedno konča tragično. V ljubljanski bolnišnici pa je na splošno precej primerov zastrupitve z gobami. Zastrupitev z gobami je zlasti nevarna, če pravočasno ne poiščemo zdravniške pomoči. Vsako zavlačevanje utegne škodovati onesrečenca tudi takrat, če zastrupitev preživi. Posledice zastrupitve so običajno bolj dalekosežne kot ljudje mislijo. Previdnost pri gobah je zlasti potrebna tam, kjer nabiravec gob ne pozna do podrobnosti, ker jih lahko med nabiranjem mimogrede zamenjamo. — V primerih zastrupitve, pa je zdravniška pomoč nujna. Vsaka zamujena minuta je lahko prepozna.

Poznamo sredstva proti raznim strupom, proti kačam in proti strupenim gobam. Ko se strup razširi po telesu, vsa ta sredstva postanejo neuporabna. Človek se proti strupom lahko bori samo takrat, če jih pravočasno odkrije.

Družina Kožar verjetno vedno ne bo nabirala gob. Gobe bodo za preživelo znamenje nesreče in spomenik očitanja. Nesreča, ki jih je zadela, je zahrbtna in težka. Gobe niso vredne, da bi ljudem delale težke ure. Čeprav morda ni lepo, da se na tuj nesreči učimo, je zaključek družinske tragedije lahko samo eden: strupene gobe so kakor kače. Bolečina od njih je grenka ko pelin.

ZDRAVKO TOMAŽEV

Petnajstletni Rajko Kožar je edini družinski član, ki se ni zastrupil s strupenimi gobami, ker jih ni jedel

Žalostno zadnje srečanje s sošolci in sošolkami

Radio

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05., 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA - 27. oktobra

- 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
- 8.35 Skladateljja Pjavke Kalan in Ferdo Juvanec
- 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 9.25 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu
- 9.45 Poje Gorenjski vokalni kvintet
- 10.15 Simfonija
- 10.40 Seznanite se s Parkerjevimi
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Kmetijski nasveti - Vet. Erik Špiler: Borba proti kokošji kugi
- 12.15 Dalmatinski plesi
- 12.30 Spored Chopina
- 13.30 Glasba za dober tek
- 14.05 Mozartove koncertantne skladbe
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.20 Kurt Edelhagen in pevec Perry Como
- 15.40 Med našimi amaterji
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Gremo v kino
- 17.50 Ko se oglasijo strune kitar
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Operni napevi
- 18.25 Kvintet bratov Avenik nas pozdravlja s slovenskih planin
- 18.45 Naši popotniki na tujem
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Naš variete
- 22.15 Oddaja za naše izseljence
- 23.05 Za ples in prijetno razvedrilo

NEDELJA - 28. oktobra

- 6.00 Dobro jutro dragi poslušavci
- 6.30 Napotki za turiste
- 7.40 Pogovor s poslušavci
- 8.00 Mladinska radijska igra
- 8.40 "Beograd 1961"
- 9.05 Dopoldanski sestanek z zabavno glasbo
- 10.00 Še pumnite tovariši
- 10.30 Matineja komorne glasbe
- 11.30 Nedeljska reportaža
- 11.50 Sto pisanih taktov za dober tek
- 12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo - I
- 13.30 Za našo vas
- 14.00 Koleda
- 14.15 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo - II
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.30 Divja jaga - simfonična pesnitev
- 16.00 Humoreska tega tedna
- 16.20 Ogrlica s popevkami in prijetnimi melodijami
- 17.05 V zabavnem tonu
- 17.15 Radijska igra
- 18.14 Franz Liszt s tremi oprodami
- 18.30 Sportna nedelja

PONEDELJEK - 29. oktobra

- 8.05 Zborovska glasba
- 8.25 Zabavni kaleidoskop
- 8.55 Za mlade radovedneže
- 9.24 Ansambelska glasba iz starih časov
- 9.47 Poje zbor "France Prešeren" iz Kranja

10.15 Pevčeva pot v podzemlje

- 10.35 Naš podlistek
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Kmetijski nasveti - Ing. Mali-Godec Karolina: Cimveč mleka v našo prehrano
- 12.15 Igra Pihalni orkester JLA
- 12.30 V paviljonu zabavnih melodij
- 13.30 Predigra in nekaj scen iz Poličeve opere "Deseti brat"
- 14.05 Pol ure z velikimi plesnimi orkestri
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Simfonietta
- 15.40 Literarni sprehod
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Obdobja slovenskega samospeva
- 17.35 Instrumentalni intermezzo
- 17.45 Melodije za vas
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Mali ansambli v plesnem ritmu
- 18.30 Poje Mariborski komorni zbor
- 18.45 Radijska univerza
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Skupni program JRT
- 20.45 Novo v znanosti
- 22.15 V zabavnem tonu
- 22.50 Literarni nokturmo
- 23.05 Vabimo vas na ples

TOREK - 30. oktobra

- 8.05 Iz vlog basista Zdravka Kovača
- 8.35 V ritmu Latinske Amerike
- 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo

9.25 Popevke se vrstijo

- 9.45 Narodne za glas in harmoniko
- 10.15 Koncert za klarinet in in godalni orkester

10.40 Napredujte v angleščini

- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Kmetijski nasveti - Ing. Anatol Gorican: Kombinirani Savinjska dolina
- 12.15 Zadovoljni Kranjci vam igrajo in pojo
- 12.30 Za vsakogar nekaj
- 13.30 Iz dežel kanjonov
- 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
- 14.35 Od Triglava do Ohrida
- 15.15 Kvintet za flavto, oboo in klarinet
- 15.30 V tork nasvidenje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Koncert po željah poslušavcev
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Stoglavi virtuoz
- 18.45 S knjižnega trga
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Portret v miniaturo
- 20.15 Radijska igra
- 21.15 Sonata za trobento in klarinet
- 21.28 Naš glasbeni avtomat
- 22.15 Igramo za vas
- 23.05 Za vaš odhiti
- 23.20 Studio za novo glasbo

SREDA - 31. oktobra

- 8.05 Uvertura, fantazija in suita
- 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb
- 9.25 Zabavni kaleidoskop
- 10.15 Nekaj madžarskih narodnih pesmi

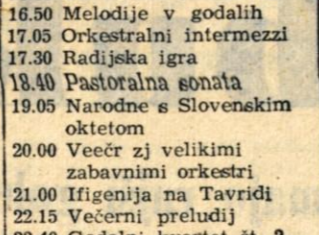

10.30 Drobne skladbe Slavka Osterca

- 10.45 Človek in zdravje
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Kmetijski nasveti - dr. Ivanka Brglez: Vibroza pri govedu
- 12.15 Slovenske narodne za male vokalne ansamble
- 13.30 S popevkami po Evropi
- 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
- 14.35 Orkestralni intermezzo
- 15.15 Mala revija zabavne glasbe
- 15.37 Dva znamenita pianista
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Hudič z violino
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Sedem plošč
- 18.30 Francoske narodne pesmi
- 18.45 Ljudski parlament
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Štirikrat petnajst
- 21.00 Glasbena medigra
- 21.05 Podoželjski filozof
- 22.50 Literarni nokturmo
- 23.05 Glasbena medigra
- 23.12 Skupni program JRT
- 23.45 II. concertino za klavir in orkester

CETRTEK - 1. novembra

- 6.00 V ranem jutru...
- 7.15 Pesem v melodijah
- 8.00 Vojko Novak: Ankica
- 8.20 Pesmi padlim partizanom
- 8.45 Igra orkester Mantovani
- 9.05 Spirituale
- 9.20 Cetra simfonija
- 10.00 Requiem - literarna oddaja
- 10.40 Pesem strun
- 11.10 Klici samote
- 11.40 Do poldneva z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana
- 12.05 Iz velikih oper
- 13.30 Niz biserov
- 14.00 Iz partizanske glasbene lirike
- 14.30 Lepe melodije
- 15.15 Mali koncert jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe
- 15.30 Intermezzo na godalih
- 15.45 Padlim
- 16.00 Reportaža o žalnih svečanosti
- 16.30 Ob zvokih violončela
- 16.50 Melodije v godalih
- 17.30 Orkestralni intermezzi
- 17.30 Radijska igra
- 18.40 Pastoralna sonata
- 19.05 Narodne s Slovenskim oktetom
- 20.00 Večer z velikimi zabavnimi orkestri
- 21.00 Ifigenija na Tavridi
- 22.15 Večerni kvintet št. 2
- 22.40 Godalni kvartet št. 2
- 23.05 Nočni akordi

PETEK - 2. novembra

- 8.05 Iz znanih baletov
- 8.35 Sedem pevcev - sedem popevk
- 8.55 Pionirski tednik
- 9.25 Po stezah jugoslovanske solistične glasbe
- 9.45 Partizanske pesmi
- 10.15 Dva prizora iz opere Norma
- 10.35 Naš podlistek
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Kmetijski nasveti - Ing. Jože Korošec: Agromelioracijski ukrepi na Travinju
- 12.15 Venček srbskih napevov
- 12.30 Flauta in violončelo
- 12.45 Ansambel Jožeta Kompiča
- 13.30 Stiri dežele - štirje orkestri
- 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 14.35 Lucijan Marija Škerjanc - osem narodnih napevov
- 15.20 Arije iz opere Razuzdančeva usoda
- 15.45 Jezikovni pogovori
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Ernest Chausson - Poem za violino in orkester
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Med našimi narodnimi pevci in muzikanti
- 18.45 Iz naših kolektivov
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Malo instrumentov - veliko glasbe
- 20.30 Stiri sto let klavirske glasbe
- 21.00 Melodije od včeraj in danes
- 21.15 Oddaja o morju in pomorskih
- 22.15 Operna sprejaja

PONEDELJEK - 29. oktobra

- 19.05 Napredujte v angleščini
- 19.20 Dve simfonični pesnitvi
- 20.00 Ne vse - toda o vsakomur nekaj
- 20.45 Zabavni omnibus

TOREK - 30. oktobra

- 19.05 Iz muzeja plošč
- 20.05 Odmevi z letošnjega Varšavskega festivala
- 20.45 Pred mikrofonom so naši pevci in majhni zabavni ansambli
- 21.00 Tretja simfonija
- 21.30 Program UNESCO
- 21.45 Jazz ob 21.45

PETEK - 2. novembra

- 19.05 Tečaj ruskega jezika
- 19.20 Hammond orgle
- 19.30 Po svetu jazza
- 20.00 Devet moških zborov
- 20.25 Medigra z violino
- 20.45 Serenada za godala
- 21.00 Malica
- 21.15 Trikrat petnajst

CETRTEK - 1. novembra

- 19.05 Simfonični koncert
- 20.45 Od melodije do melodije
- 21.20 Brez vrnitve
- 21.40 Zaključni akordi

22.35 Klavir in veliki zabavni orkestri

- 22.50 Literarni nokturmo
- 23.05 Za vaš odhiti

Drugi program

SOBOTA - 27. oktobra

- 19.05 Moja domovina I. ciklus simfoničnih pesnitev
- 20.45 Igrajo majhni ansambli
- 21.0 Boris Hristov in italijanskih okerah
- 21.37 Z orkestrom Wernerja Müllerja po Indiji
- 22.15 Jazz na koncertnem odru

NEDELJA - 28. oktobra

- 12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
- 13.10 Za ljubitelje operne umetnosti
- 14.00 Zabavna glasba

14.30 Popolne od komorni glasbi

- 15.15 Zabavna medigra
- 15.20 Saboterja - II.
- 19.05 V nedeljo zvečer
- 20.00 Koncer za klavir in orkester
- 20.45 Miniatura za violino in violončelo
- 21.00 Zabavni intermezzo
- 21.10 Od valčka do jazza
- 21.30 Melodije velikih mest
- 22.15 Koncertirajo komorni ansambli

PONEDELJEK - 29. oktobra

- 19.05 Napredujte v angleščini
- 19.20 Dve simfonični pesnitvi
- 20.00 Ne vse - toda o vsakomur nekaj
- 20.45 Zabavni omnibus

TOREK - 30. oktobra

- 19.05 Iz muzeja plošč
- 20.05 Odmevi z letošnjega Varšavskega festivala
- 20.45 Pred mikrofonom so naši pevci in majhni zabavni ansambli
- 21.00 Tretja simfonija
- 21.30 Program UNESCO
- 21.45 Jazz ob 21.45

PETEK - 2. novembra

- 19.05 Tečaj ruskega jezika
- 19.20 Hammond orgle
- 19.30 Po svetu jazza
- 20.00 Devet moških zborov
- 20.25 Medigra z violino
- 20.45 Serenada za godala
- 21.00 Malica
- 21.15 Trikrat petnajst

CETRTEK - 1. novembra

- 19.05 Simfonični koncert
- 20.45 Od melodije do melodije
- 21.20 Brez vrnitve
- 21.40 Zaključni akordi

SREDA - 31. oktobra

- 19.05 Zapišite narek
- 19.20 Joan Sutherland v manj znanih operah
- 20.10 Ob mediteranskih obalah
- 20.45 Mornarske pesmi
- 21.05 Simfonietta za godala
- 21.30 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije
- 21.45 Jazz ob 21.45

Televizija

SOBOTA - 27. oktobra

- RTV Zagreb
- 18.00 S polnimi jadr - mladinska TV igra RTV Beograd
- 19.00 Slike in skulpture
- 19.15 Ustavna tribuna RTV Ljubljana
- 19.30 TV obzorik RTV Beograd
- 19.30 TV pošta
- 19.45 Propagandna oddaja JTV
- 20.00 TV dnevnik
- 20.30 Vremeplav Italija
- 21.05 Jagarjev prijatelj - glasbena revija RTV Ljubljana
- 22.00 Vdova, ki ni bila vdova - zgodba RTV Beograd
- 22.15 Tretji človek

NEDELJA - 28. oktobra

- RTV Zagreb
- 10.00 Kmetijska oddaja RTV Ljubljana
- 10.30 Skrajše - zgodba iz oddaje Robin Hood RTV Zagreb
- 10.30 Veler - št. 25
- 13.50 Sportno popoldne RTV Ljubljana
- 18.10 Pet minut raja - film JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.45 Mojstri humorja
- 21.45 Mednarodna ura

PONEDELJEK - 29. oktobra

- RTV Ljubljana
- 18.30 Butalski medved - lutkovna igra RTV Beograd
- 19.00 Naša TV univerza RTV Ljubljana
- 19.30 TV obzorik JTV
- 20.00 TV dnevnik
- 20.30 Tedenski športni pregled RTV Ljubljana
- 20.45 Jugoslavija-ekspres - TV drama RTV Zagreb
- 21.45 Ekran na ekranu - filmska oddaja

TOREK - 30. oktobra

- RTV Ljubljana
- 10.00 Prenos zasedanja ljudske skupščine Slovenije o osnutku ustave

SREDA - 31. oktobra

- RTV Ljubljana
- 18.00 TV slikanica RTV Beograd
- 18.15 Koncert za I. razred
- 19.00 Beograjska kronika RTV Ljubljana
- 19.30 TV obzorik RTV Beograd
- 19.30 Dokumentarni film RTV Beograd
- 19.45 Loto in športna prognoza JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.30 Ustavna tribuna RTV Ljubljana
- 20.45 Zvoki glasbene predklasike RTV Zagreb
- 21.25 Portreti in srečanja

CETRTEK - 1. novembra

- RTV Zagreb
- 10.00 TV v šoli
- 18.00 Mendov spored
- 19.00 Zagrebški tednik RTV Ljubljana
- 19.30 TV obzorik RTV Beograd
- 19.30 Igra orkester Mantovani JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.30 TV tribuna RTV Ljubljana
- 21.00Pekel žena in trije spomeniki - filma RTV Beograd
- 21.00 Poštna kočija RTV Zagreb
- 21.30 TV Spot - film RTV Beograd
- 21.40 To so strune povedale
- 22.10 Poezija in proza

PETEK - 2. novembra

- RTV Ljubljana
- 18.00 Kulturna panorama
- 18.30 Veliki slovenski svet
- 19.00 S kamero po Afriki
- 19.30 TV obzorik
- 19.45 Propagandna oddaja JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana
- 20.30 Spored jugoslovanske kinoteke

Gledališče

PRESERNOVO GLEDALIŠČE v Kranju

- NEDELJA - 28. oktobra ob 10. uri URA PRAVLJIC - filmske pravljice
- TOREK - 30. oktobra ob 16. uri za dijake Hofman: DAN IN VSI DNEVI ob 19.30. uri

Kino

- SOBOTA - 27. oktobra Center - amer. barvni film CRNI NAREDNIK ob 16. uri, jugoslovanski VV film KOZARA ob 18. in 20. uri, premiera francoskega filma OBSODBA ob 22. uri
- STORŽIC - sov. barvni film TIGRI POTUJEJO ob 10. in 16. uri, amer. barvni

film CRNI NAREDNIK ob 16. in 20. uri

SVOBODA - ital. barvni CS film POLETNE ZGODBE ob 18. in 20. uri

CERKLJE - poljski barvni film KRIZARJI ob 19.30 uri

NAKLO - franc. barv. CS film NOCI LUKRECIE BORGIE ob 19.30 uri

PODBREZJE - franc. film URE OBUPA ob 19.30 uri

NEDELJA - 28. oktobra

- CENTER - amer. barv. CS film CRNI NAREDNIK ob 10. in 14. uri, jugoslov. VV film KOZARA ob 16. in 18. uri, amer. film CITADELA ob 15., 17. in 19. uri
- STORŽIC - sov. barvni film TIGRI POTUJEJO ob 10. in 13. uri, amer. barvni film CRNI NAREDNIK ob 15., 17. in 19. uri
- SVOBODA - sov. barvni film TIGRI POTUJEJO ob 14. uri, ital. barvni CS film POLETNE ZGODBE ob 16. in 18. uri
- CERKLJE - polj. barv. CS film KRIZARJI ob 16. in 19. uri
- NAKLO - franc. barv. CS film NOCI LUKRECIE BORGIE ob 16. in 19. uri
- GORICE - franc. film URE OBUPA ob 15.30 uri
- VISOKO - francoski film URE OBUPA ob 19. uri

PONEDELJEK - 29. okt.

- CENTER - ital. barvni CS film JEZ NA PACIFIKU ob 16., 18. in 20. uri
- STORŽIC - francoski film OBSODBA ob 16. in 20. uri, sov. barvni film TIGRI POTUJEJO ob 18. uri
- TOREK - 30. oktobra ENTER - ital. barvni CS film JEZ NA PACIFIKU ob 16., 18. in 20. uri
- STORŽIC - francoski film OBSODBA ob 16. in 20. uri, sov. barvni film TIGRI POTUJEJO ob 18. uri

SREDA - 31. oktobra

- CENTER - nem. barvni film KRALJ CARDASA ob 16., 18. in 20. uri, premiera francoskega barv. CS filma PRINCEZA IZ KIEVA ob 22. uri
- STORŽIC - francoski film OBSODBA ob 16. in 20. uri, sov. barvni film TIGRI POTUJEJO ob 18. uri
- SVOBODA - nemški film UBIJALEC M ob 18. in 20. uri

CETRTEK - 1. novembra

- CENTER - amer. barvni film VIKINGI ob 10., 16. in 18. uri, nemški film UBIJALEC M ob 20. uri
- STORŽIC - nemški film UBIJALEC M ob 10. in 15. uri, francoski film OBSODBA ob 17. uri, franc. barvni CS film PRINCEZA IZ KIEVA ob 21. uri
- SVOBODA - nemški film UBIJALEC M ob 18. uri, franc. film OBSODBA ob 20. uri

PETEK - 2. novembra

- CENTER - amer. barvni CS film ULICA FREDERICK ST. 10 ob 16., 18. in 20. uri

STORŽIC - franc. barvni film PRINCEZA IZ KIEVA ob 16., 18. in 20. uri

ZIROVNICA

- 27. oktobra - amer. barv. CS film POTOVANJE V SREDIŠČE ZEMLJE
- 28. oktobra - angleški film NI DREVJA NA ULICI
- DOVJE
- 27. oktobra - angleški film NI DREVJA NA ULICI
- 28. oktobra - italijan. film BELI SEJK

KRANJSKA GORA

- 27. do 28. oktobra - franc. barvni film TISTI, KI MORA UMRETI
- 30. in 31. oktobra - nem. film TRIJE IZ VARIETEJA
- LJUBNO
- 27. oktobra - HERKULES IN KRALJICA LIBIJE ob 20. uri
- 28. oktobra - HERKULES IN KRALJICA LIBIJE ob 16. uri

KROPA

- 27. oktobra - ameriški CS film HREPENENJE ZA MOSKIM ob 20. uri
- 28. oktobra - ameriški CS film LJUBEZNI EDDYJA DUCHINA ob 15. in 19.30 uri
- 1. novembra - italj. barv. film POLIKARP ob 20. uri

ŠKOFJA LOKA

- 27. in 28. oktobra - franc. film TI SI MOJE ZIVLJENJE ob 18., 20., 9.30, 17. in 20. uri
- 30. in 31. oktobra - amer. VV film HUDICEV UCENEC ob 18., 20. uri in ob 18. in 20. uri
- 1. in 2. novembra - nem. film OD PRETEKLOSTI DO VECNOSTI ob 20., 18. in 20. uri

RADOVLJICA

- 27. oktobra - jugosl. film ABECEDA STRAHU ob 20. uri
- 28. oktobra - angl. barvni film DOKTOR IN LJUBEZEN ob 16. in 20. uri
- 28. oktobra jugoslov. film ABECEDA STRAHU ob 18. uri (in ne ob 1

Prvi model je v stilu chanel. Stirje žepki, obrobe in vstavljena rokava. Drugi je prav tako rahlo oprijet z žepi. Rokava so ozka in dolga. Značilni so okrasni gumbi.

Uporablajte pravo kremo

Položite tanek papir na obraz in ga pustite minuto na obrazu. Če imate suho kožo, bo ostal papir neomadeževan, če imate normalno kožo, bo na papirju prav rahla senca maščobe, če pa je koža mastna, se bodo na papirju poznali vidni masni odtiski.

Vsaka koža mora biti zvečer temeljito očistena, in sicer s čistilno obrazno vodo ali čistilnim mlekom.

Nočno kremo uporabljamo zato, da koža čimdlje ostane brez gub. Dekleta z mastno kožo naj je ne uporabljajo.

Dnevna krema predstavlja nekako podlago za puder (če ga uporabljate) in varuje pred prahom.

Za žene, ki so stare čez 40 let, so priporočljive hormon-

ske kreme, ki kožo hranijo. Po 20. letu bodite pozorne na gube okoli oči. Kožico okoli oči namažite z mastno kremo.

Normalno kožo ima le malo žena. Je nežna in prosojna. Očistimo jo s čistilno vodo. Da je koža nahranjena, jo zvečer namažemo z mastno kremo. Pred prahom pa je najboljša obramba dnevna krema.

Mastna koža ni občutljiva. Toplota, mraz in sonce dobro prenaša. Tudi gube se ne pojavijo tako hitro kot pri suhi koži. Hitro se pa sveti in je debela. Pogosto se javljajo mozolji, črni zajedavci in razširjene pore. Obraz čistimo s čistilno vodo. Za hranjenje kože uporabljamo po-

sebno kremo za mastno kožo (ASEPTIN).

Suha koža je nežna, se ne sveti, nima razširjenih por in zajedavci se pojavljajo morda le na nosu in na bradi. Prej se pojavijo ob očeh gubice. Tudi na čelu in okoli

Kako dolgo so gobe užitne

Pri pravilnem ravnanju lahko ohranimo gobe v surovem stanju do tri dni in

kuhane en dan. Ko pričnejo gniti, se prične cholin spreminjati v škodljiv neurin.

Gobe obvarujemo predvsem pred vlažno toploto, zakaj v vlagi prično takoj gniti.

Ko prinesemo gobe domov, jih najprej preberemo. Mokre takoj pripravimo za kuhanje, medtem ko suhe gobe lahko spravimo. Gobe razvrstimo na večjem pladnju. Ne smejo biti tesno druga poleg druge. Ni priporočljivo, da bi

jih hranili v polivinilnih vrečkah. Hranimo jih v hladnem in suhem prostoru. Ohranijo se do tri dni. V hladilniku jih ne imejte več kot en dan. Zrak v hladilniku je za gobe prevlažen. Ko gobe pripravljamo, se morajo slabi deli odstraniti. Pripravljena jedila iz gob lahko serviramo tudi iz pogreta. Če ste gobe pripravili za kosilo, jih torej z mirno vestižo za večerjo pogrejte in z njimi postrežete.

ust se kaj kmalu pojavijo prvi starostni znaki. Proti vetru in mrazu je suha koža občutljiva. Za čiščenje uporabljamo čistilno kremo ali mleko. — Hranilna nočna krema naj bo mastna.

Pariške novosti

Danes ne bomo brale o modnih novostih, ampak o kozmetičnih, ki jih uporabljajo žene. Seveda si ne moremo privoščiti pretiranega »make-upa«, ki bi nam vzel preveč časa in denarja. Ne bo pa na-

pak, če se seznanimo, kakšen je letošnji »make-up« in pričeska. Tip žene, ki je letos izpodrinil blondinke in črnolasko, je brinetka. Lasje se nosijo pol dolgi in skoraj povsem ravni. Zvečer prevladu-

jejo pričeske, ki spominjajo na Nefreteto. Pri večernih pričeskah so priljubljene cvetlice, in sicer na tilniku.

Očesni »make-up« za večerne ure se je malce spremenil. Brinetke z rjavimi očmi si nanesejo na veke zeleno šminko za veke in prav res se oči skrivnostno svetlikajo, kot bi jim narava podarila zapeljivo zeleno barvo. Svetlooka dekleta si namažejo veke s tirkizno zeleno in srebreno sivo barvo.

Ustnice so rahlo roza obarvane. Koža naj bo bela z nežnim zlato rjavim nadihom. Seveda se to doseže le s pravilno izbranim pudrom.

Modni dodatek

Modni dodatki pomenijo v garderobi prav toliko kot v kuhinji začimba. Jed je okusna, če je v pravi meri začinjena. Prav tako je z modnimi dodatki. Če so pravilno izbrani, povzdignejo še tako skromno in enostavno obleko. Če nam ne uspe pravilno izbrati torbice, čevljev in nakita, si lahko prav s tem napravimo eleganten videz.

NOVI ČEVLJI — Karee oblika se umika rahlo zaokroženim čevljem. Pri večernih čevljih še vedno trmasto vztraja šilasta konica. Petke so vedno ozke, malce višje — do 7 cm. Čevlji so pri straneh globoko izrezani, kaj pogosti so razni jermenčki in pentlje. Modne barve so: rdeča, zelena in črna. Črn jak je zelo priljubljen, pogosto je tudi kombiniran.

so prešite torbice in lakaste. Oblike so strogo oglate, bolj široke kot visoke. Kot ročaji služijo metalne verižice, ki so precej dolge. Barve: rdeča, zelena in črna.

POKRIVALA — Kot že pri torbicah tudi pri klobukih zasledimo težnjo po oglatosti. Klobuk — imenovan španski — ima obliko cilindra s širokimi kraji. Druga oblika je »kardinal«, ki je za spoznanje bolj okrogla in nižja. Priljubljena je tudi baretko.

NAKIT — Prav zaradi tega, ker so kroji oblek tako enostavni, je nakit zelo pomembno dopolnilo. Steklene pisane ogrlice (seveda morajo biti skladne), težke metalne verižice, ki so kombinirane tudi s steklenimi krogljicami, predstavljajo nakit za leto 1962/63.

NOVE TORBICE — Prodrle

Razširjene pore na nosu

Marsikatera žena ugotovi, če si dobro ogleda kožo na obrazu, da ima na nosu razširjene pore. Pogosto se pojavijo tudi črne pikice — zajedavci. Prav gotovo ni to nobeni ženi v okras. Kako jih bomo odstranili?

Na nosu je koža bolj mastna, prav zato se pojavijo zajedavci. Skuhajte kamiličen čaj in košček vate namočite

vanj. Nato si še vročo vato položite na nos, tako da se pobo pore razširile. Nato previdno stisnite zajedavce, očistite z obrazno vodo kožo in nato si še zmižite obraz s hladno vodo. Da vam bo rdečica na nosu hitreje izginila, ga rahlo izmasirajte in namažite s polmastno kremo ali kremo ASEPTIN, ki je prav primerna za negovanje mastne kože.

ROZININE KROGLICE

Testo si lahko pripravimo v petih minutah. 100 g masla ali margarine zmešamo s 50 g sladkorja v prahu, dodamo naravnano limonino lupinico, 1 jedilno žlico ruma in dve jajci, 250 g moka, pecilni prašek (2 žlički) in nekaj mleka. Nato dodamo še 100 g rozin.

V ponvi segrejemo mast in z žlico oblikujemo testo, ki ga v masti scvrnemo. Ko so krogljice svetlo rjavo zapečene, jih povajamo v sladkorju in z rjomi takoj postrežemo.

Staro in novo

Grigorij Čuhraj o sovjetskem „novem valu“

Tudi v sovjetskem filmu lahko govorimo o novem valu, če naj imenujemo vsako novo gibanje v filmski umetnosti s tem v Franciji rojenim imenom. Led, ki je oklenil sovjetski film v času Stalina, je prvi otajal režiser Grigorij Čuhraj leta 1955 s filmom »Enainštirideseti«. Čuhraj je še danes med vodilnimi ustvarjavnici novega sovjetskega filma, zato je med najbolj poklicanimi, da govori o tem gibanju.

Rodil sem se v Ukrajini pred dvainštiridesetimi leti, daleč od Moskve, kjer sem leta 1955. leta posnel svoj prvi film – »Enainštirideseti«, ki je tako močno vplival na sovjetsko filmsko ustvarjanje.

Preden sem posnel »Enainštiridesetega«, sem mnogo

Režiserji, ki mislijo, da je najvažnejše v filmu ideologija in ustvarjajo svoje filme v prvi vrsti s tega stališča, ne bodo našli razumevanja pri občinstvu. Ideologija je dobra stvar, vsak film bi moral imeti ideološko izhodišče; kar je slabo, je ideološka propaganda.

Sovjetska zveza je v tridesetih letih dala mnogo dobrih filmov. Bili so polni ideoloških tem, toda bili so tudi zelo človeški, npr. »Čapajev«, »Mi iz Kronštata«, »Potemkin«, »Pudovkinova «Mati», »Veliki državljan«, »Lenin 1918.« in drugi. Režiser naredi lab film, kadar je med ideologijo in humanostjo razlika; kadar pa sta ideologija in humanost istovetni, naredi dober film.

TEORIJA IN PRAKSA

Zadnja leta Stalinovega življenja je bila velika razlika med tistim, kar se je govorilo, in tistim, kar se je delalo. Mnogo se je govorilo o komunizmu in humanizmu, to se je izpovedovalo, toda v resnici ni bilo tako. Doživeli smo komunizem brez humanizma, kar se ne bi smelo nikoli zgoditi.

Sedaj imamo v Sovjetski zvezi močno skupino mladih režiserjev. Ljubitelji filma bodo kmalu poznali njihova imena. Mladi Andrej Tarkovskij, ki mu je komaj 26 let, je imel velik uspeh z »Ivanovimi otroštvom«, zgodbo o vojnih letih, kot jih je doživel majhen fantič.

Ta sovjetski »novi val« je imel viden vpliv na staro skupino režiserjev, na primer na Mihaila Romma, čigar zadnji film »Devet dni enega leta« so vrteli na letošnjem festivalu v Karlovyh Varyh. Ta film je po stilu povsem nov, če ga primerjamo z dosedanjimi Rommovimi filmi. Tudi Gerasimov in Reizman sta posnela nove filme, ki so povsem različni od tega, kar bi človek pričakoval od njiju.

Starejši režiserji seveda čutijo težo bremena preteklih let na svojih ramenih, toda za mladega režiserja ni tako težko najti nov način izražanja in odražati nove ideje. V času, ko se razvija naša politika vedno bolj demokratično in se bori proti še preostalim postojankam dogmatizma, lahko pričakujemo obdobje, ko bomo ustvarjali vedno boljše in boljše filme.

Se vedno se moramo boriti za nove koncepcije v filmih, ker je v studijih in kinematografih še toliko ljudi, ki še vedno mislijo o filmih tako, kot so v Stalinovih letih.

NEZADRŽEN PROCES

Trdno sem prepričan, da je proces, ki se sedaj a v sovjetski kinematografiji, tista vrsta napredka, ki ga ni mogoče zaustaviti. Nihče nas ne more odvrniti od naših sedanjih teženj. Napake prejšnjih generacij se ne morejo več ponoviti.

V filmu »Ko so bila drevesa visoka« Leva Hulidžanova sta zaigrala glavni vlogi odlična igralka Jurij Nikulin in Ina Gulaja

Sovjetski ljudje so odločne ni živeti polno in srečno življenje. Celotno najhujšem stalinističnem obdobju je preprosto ljudstvo uživalo v življenju; toda med resničnim življenjem in izražanjem tega življenja v umetnosti so bile številne pregrade. Dogmatizem, ki je vladal v umetnosti, je onemogočil, da bi ljudje cenili delo svojih umetnikov. Umetnost ni odražala lepote življenja. Ob tej lepoti pa je bilo tudi trpljenje, ker so ljudje videli lepo življenje in hkrati tudi krutosti in nedemokra-

tične metode ljudi, ki so delali za Stalina.

Človek je zmožen mnogih stvari – ljubezni in sovražstva, ustvarjanja in uničevanja. Dobri mir je boljši od slabe vojne. Bolje je graditi kot rušiti. Vsak nepokvarjen človek to ve, toda velika ovira, ki danes loči narode, je, da ne verjamejo drug drugemu.

To bo tema mojega naslednjega filma, katerega naslov bo »Svet čaka na čudež«. Scenarij je končan in letošnja zimo bom v Sibiriji začel snemati.

Film

premišljal o prihodnosti sovjetskega filma, ki je zaradi Stalinovega kulta postal ozkosrčno dogmatičen. Odločil sem se, da se bom boril proti temu dogmatizmu. Da bi dobil priložnost posneti film, sem se moral boriti s pred sodki. Stari režiserji so bili tako prepojeni z dogmatizmom, da so bili povsem nezmožni sami ustvariti nove ideje ali sprejeti nove ideje drugih. Celotno če bi skupina starih sprejela nove ideje, bi se vseeno lotili snovi tako, kot so pripovedovali zgodbe vsa dolga leta; kakaj stil, način pripovedovanja zgodbe je za umetnika prvi problem.

Kot režiser nisem imel nobenih izkušenj, toda imel sem življenjske izkušnje. Med vojno sem bil vojak in pozneje sem čutil, da moram nekatere stvari izraziti v filmu. Na srečo so me podprli taki režiserji kot Sergej Jutkjevič in Mihail Romm, ki sta mi mnogo pomagala. Toda bilo je tudi mnogo režiserjev, ki so mislili, da je snemanje take teme slaba zamisel.

SKUPNE POTEZE IN RAZLIKE

Da bi razumeli mojo filozofijo, kot se izraža še kasneje v filmih »Balada o vojaku« in »Čisto nebo«, je treba najprej razumeti, kaj imamo skupno z zahodnim novim valom in pa kakšne razlike so med nami.

Mnoge stvari so skupne. Vsi živimo v enem svetu. Tempo in psihološki profil tega časa sta nam skupna. Vsi smo ljudje dvajsetega stoletja. Seveda pa je razlika v ideologiji; in prav tako kot je razlika v ideologijah, je tudi razlika med našimi filmi. Toda v filmih ni samo ideologija, v njih so tudi še druge stvari – čustveni zanos in človeška občutja. Te stvari so najpomembnejše v vsakem filmu.

Prizor iz sovjetskega filma »Čisto nebo«, ki ga je zrežiral Čuhraj

NOVO DOMA

»Beograd film«, podjetje, ki je nastalo po združitvi srbskih produkcijskih podjetij je začel snemati film »Drevje«, ki pripoveduje o enoličnem vsakdanjem življenju osamljene žene. Scenarij za film sta napisala Bora Stanković in Aleksander Petrović; slednji film tudi režira. Film snemajo na beograjskih ulicah s »skrito kamero«.

Na Hvaru pa »Beograd film« v koprodukciji z zahodnonemškim podjetjem CCC snema film »Otok«, v katerem igrata glavni vlogi Elke Sommer in Peter van Eyck, režira pa Jovan Živanović.

Končno »Beograd film« snema v Dubrovniku »Operacijo Tiziana«, zgodbo o poskusni tatvini dragocene slike. Glavni vlogi so zaupali gostoma Američanu Williamu Campbellu in Ircu Patricu Mac Giyu, v ostalih vlogah pa bomo videli Ireno Prosen, Manjo Golec, Radeta Markovića, Miho Baloha in Dragomirja Felbo.

„Jaz — Naenkrat pa je avtomat oživel. — Kaj vruga hočete reči s tem?« Njegov grozeči obraz, ki ga je nenadno razburjenje spačilo, mi je dokazoval, da bi deklica utegnila upravičeno imeti strah pred njim, če se je razjezil. Draziti ga ni bilo dobro.

Poirot je živahno odvrnil: »Betty Barnardovo je umoril duševno bolan človek. Samo če boste govoril čisto resnično, utegnemo priti na sled.«

Donald Fraser je dolgo gledal Margareto.

»Res je to, Donald,« je rekla. Zdaj se nika- kor ne smemo ozirati na lastna ali tuja čustva. Vse moraš povedati!«

Mladi mož je nezaupljivo pogledal Poirota. »Kdo pa ste? Vi niste od policije?«

»Boljši sem kot policija,« je odgovoril Poirot, ne da bi si bil svest kake bahavosti. Zanj to ni bilo nič drugega kot ugotovitev golega dejstva. »Povej mi! Vse!« je tiščala vanj Margareta.

Donald Fraser se je vdal. »Nisem bil prepričan,« je odgovoril obojavljaje; to se je nanašalo na Poirotovo vprašanje, če je veroval Betty. »Takrat, ko mi je povedala, sem ji verjel, potem pa... Morda je bilo nekaj takega v njenem obnašanju in — vse skupaj se mi je zdelo sumljivo.«

»Res?« je dejal Poirot. Vsedel se je mlademu možu nasproti in njegov pogled, tako se je zdelo, se je vsesal v Fraserjeve oči.

»Sram me je bilo, da sem jo sumil, toda nisem si mogel pomagati, suma se nisem mogel odkrižati... Odločil sem se, da bom čakal doli na bregu, dokler Betty ne zapusti »Rdeče mačke«. Res sem šel tja dol, toda potem sem se le domislil, da tega ne morem storiti. Betty me bo videla, razjezila se bo, in tako uganila, da sem hotel oprezati.«

»Kaj ste torej storili?«

»V St. Leonards sem šel. Ob osmih sem bil tam. Pazil sem na vse avtobuse, če bo s katerim prišla... toda ni je bilo.«

»In potem?«

»Vso prisebnost sem izgubil. Prepričan sem bil, da je šla z drugim in mislil sem si, da jo je morda peljal s svojim vozom v Haslong. Brž tedaj tja — pogledal sem v vseh hotelih in gostilnah, čakal sem pred kinematografi — vse skupaj je bilo prekleto bedasto: Tudi če je prišla v Haslong, je ne bi našel, vsaj lahko ne. Bila pa je lahko tudi kje drugje.«

Nehal je. Ceprav mu je glas ostal jasen, se je v njegov ton vendarle primešal lahen odmev žalosti in slepe jeze, ki ga je verjetno obhajala, ko je iskal Betty. »Končno sem odnehal in prišel sem.«

»Kdaj?«

»Ne vem. Šel sem peš. Moralo je biti že polnoč ali še kasneje, ko sem prišel domov.«

»Potem —«

Kuhinjska vrata so se odprla. »Ah, tu ste,« je dejal inspektor Kelsey. Inspektor Crome se je preril predenj, pogledal najprej Poirota, nato Fraserja in Margareto.

»Miss Margareta Barnardova in Mr. Donald Fraser,« je predstavil Poirot. »Inspektor Crome iz Londona. Medtem ko ste vi iskali zgoraj, sem se jaz zabaval z Miss Barnardovo in Mr. Fraserjem, če bi se dalo zvedeti kaj takega, kar bi nam utegnilo koristiti.«

»Tako? Ah!« je dejal inspektor Crome. Njegove misli so se zadrževale bolj pri Miss Barnardovi in Fraserju kot pri Poirotu.

Poirot je stopil v vežo. Sledil sem mu. »Ali ste opazili kaj izrednega,« sem ga vprašal.

»Samo čudovito morivčevo velikodušnost,« je dejal.

Nisem si upal reči, da nimam pojma, kaj je hotel s tem povedati.

13.

RAZGOVOR

Konference ali razgovori!

Kadar se spomnim na zadevo ABC, se pravzaprav spomnim vedno na razgovore. Razgovori v Scotland Yardu, razgovori v Poirotovem stanovanju, uradni in neuradni razgovori.

Pri razgovoru se je vse vrtilo okrog tega, ali naj se zadeva z anonimnim pismom objavi v časopisu ali ne.

Umor v Bexhillu je vzbudil vse drugačno zanimanje kot oni v Andovru. Saj so bile posebnosti mnogo bolj po okusu publike kot pri onem drugem. Predvsem je bila žrtev mlado lepo dekle. Razen tega se je dogodil umor v priljubljenejšem kopališču. Casopisje je natanko opisovalo podrobnosti in jih naslednjega dne spet pogrevalo. ABC voznemu redu je posvečalo primerno pozornost. Splošno mnenje je bilo, da je morilec kupil vozni red v kraju samem in da je važen ključ za njegovo identificiranje; razen tega se je zdelo, da je morilec prišel z vlakom in se nameraval spet odpeljati v London.

Ker v redkih poročilih v umoru v Andovru vozniki niso igrali kdove kakšne vloge, je bilo v splošnem malo verjetno, da bi javnost sutila kako posebno zvezo med obema umoroma.

»Odločiti se moramo,« je dejal podpredsednik kriminalne policije, »kako bomo najbolje na-

predovali? Ali naj objavimo posameznosti — pokličemo publiko k sodelovanju in k podpori, saj so nazadnje le milijoni — ki bodo iskali blazneža...«

»Ne bo se mu poznalo, da je blazen,« je pripomnil dr. Thompson.

»... oprezovali, kdo bo kupil vozni red — in tako dalje. Na drugi strani pa je prikladnejše delovati v temi — da storilec ne izve, kakšne načrte imamo. Končno, saj itak ve, da vemo nekaj o njem. S temi pismi namenoma napeljava pozornost nase. Kaj menite vi, Crome?«

»Jaz gledam na zadevo takole, sir: Če objavite po časopisu, potem storite tisto, kar bi morilec želel. Saj je njegova želja, da bi postal znan — slaven. Ali nimam prav, doktor? Vzbuditi hoče pozornost.«

Dr. Thompson je prikimal.

Podpredsednik je dejal zamišljeno: »Torej ste za to, da bi molčali o njem. In vi, monsieur Poirot?«

Moj prijatelj ni odgovoril takoj. Pretehtaval je, kot se je zdelo, najprej storno svoje besede. »Zame je položaj silno težak, sir Lionell, saj sem takorekoč privatno soudeležen. Če svetujem molčati, se bo reklo, da se bojim za svoj dober glas. Težko je! Če bi priobčili vse, bi imeli od tega koristi, res. Opozorili bi s tem vsaj publiko, daj se pazi, na drugi strani pa sem ravno tako kot inspektor Crome prepričan, da bi ABC ravno to hotel imeti.«

»Hm!« je naredil podpredsednik in si drgnil brado. »In če našemu blaznežu ne storimo tega veselja, kaj bo potem storil?« je vprašal zdravnika.

»Moril bo tretjič,« je odvrnil doktor takoj. »Prisilil vas bo k potezi.«

»In če iz zadeve naredimo časopisno senzacijo, kako bo reagiral nanjo?«

»Natanko tako. Na en način nelite njegovo blazno veličje, na drug način pa ga dušite. Rezultat je v obeh primerih enak: nov zločin.«

»Kako mislite vi, monsieur Poirot?«

»Soglašam z doktorjem Thompsonom.«

»Koliko zločinov — po vašem mnenju — namerava ta blaznež storiti?«

Dr. Thompson je pogledal Poirota. »Najbrž od A do Z,« je odgovoril veselo. »Tako daleč seveda ne bo prišel — niti približno ne. Prijeli ga boste najbrž dosti prej. Postal je spet resen. Seveda ga boste mnogo prej prijeli. Mogoče pri G ali H.«

Podpredsednik je udaril po mizi. »Za vruga, saj menda ne boste resno trdili, da moramo računati še s petimi ali šestimi umori?«

»Toliko jih ne bo, sir,« je dejal Crome zelo prepričevalno. »Zanesite se name!«

»Pri kateri črki pa pričakujete konec, inspektor?« je vprašal malce posmehljivo Poirot.

Crome ga je pogledal tako nejevoljno, da je v tistem hipu pozabil celo na svojo duševno nadviado. »Najbrž ga primem že pri naslednjem umoru, monsieur Poirot, prav gotovo pa najkasneje pri F.« Obrnil se je k podpredsedniku: »Zdi se mi, da je problem psihološko jasno pred menoj. Dr. Thompson lahko morebitno napako popravi. Domnevam, da se morivčevo samozaupanje pri vsakem umoru dvigne za sto odstotkov. Vsakokrat si reče: »Zviž sem — ne morejo me dobiti!« Na ta način pa bo postal vedno bolj samozavesten, pri tem pa nepreviden. Kmalu se ne bo več trudil, da bi ravnal oprezno. Saj je tako, doktor, ali ne?«

Dr. Thompson je pritrdil. »Po navadi je tako. Laično ste to prav dobro povedali! Bolje sploh ne bi mogli. Na te stvari se vi najboljše razumete; monsieur Poirot, no, kaj pa vi mislite o tem?«

Cromeju ni bilo posebno prav, da se je zdravnik obrnil na Poirota. Bil je mnenja, da je on sam edini strokovnjak.

»Inspektor Crome ima prav,« je dejal Poirot. »Paranoia,« je zamrmral doktor.

»Ali je pri primeru v Bexhillu prišlo na dan kaj takega, kar bi se dalo praktično uporabiti?« je Poirot vprašal inšpektorja.

»Ničesar zanesljivega. Natakar v »Splendidu« v Estburne, ki smo mu pokazali fotografijo umorjenke, trdi, da je bilo to dekle 24. tam z moškim, ki je nosil očala. Možak je bil srednjih let. Tudi v prenočišču »Pri levu«, na pol poti od Baxhilla v London, so fotografijo spoznali. Pravijo, da je prišlo dekle v lokal nekako ob pol devetih 24. v spremstvu moškega, ki je nosil mornariško uniformo. Obe izpovedi seveda ne moreta biti istočasno pravilni, toda obe sta verjetni. Seveda trdi še cela kopica drugih ljudi, da so videli dekle, toda večina teh podatkov ni dosti vredna. Od kod je vozni red, doslej nismo mogli ugotoviti.«

»Zdi se, da ste vse storili, kar se stori, da, Crome,« je dejal podpredsednik. »Kaj menite, monsieur Poirot? V kateri smeri bi se morda še dalo zasledovati?«

Počasi je odgovoril Poirot. »Velike važnosti, se mi zdi, bi bilo, če bi odkrili motiv.«

»Saj ta je jasen! Takoimenovana abecedna blaznost, ste rekli, doktor, ne?«

»To že. Take stvari se degajajo! Toda čemu abecedna blaznost? Ravno blaznež ima vedno posebno važen razlog za zločin, ki ga zagreši.«

»Ah, dajte no, monsieur Poirot,« je dejal Crome, »oglejte si zadevo Stoneman iz leta 29. Nazadnje je prišlo z njim tako daleč, da je umoril vsakogar, ki ga je količkaj razjezil.«

»Popolnoma pravilno,« je dejal Poirot. »Toda, če je kdo visoka in važna osebnost ali pa če se za tako ima, potem se je treba varovati malenkostnih nevěščnosti. Če se na pr. muha kar naprej vseda na vaše čelo in vas do blaznosti draži — kaj boste storili? Poskušali boste muho ubiti, pa vas zaradi tega ne bo prav ni pekla vest. Vi ste važni — ne muha. Ubijete jo in nevěščnost je odstranjena. To dejanje se vam zdi pametno in upravičeno. Drug razlog, da bi ubili muho, je fanatični občutek snage. Muha je škodljivec za skupnost — proč z njo! In ravno tako misli tudi duševno bolni zločinec. Oglejte si zdaj naš primer: Če so žrtev izbirane le po abecedi, potem jih morilec ni odstranjeval zato, ker so vzbujale v njem jezo ali nevoljo. Tak slučaj bi bil le preveč neverjeten.«

Mladi vedež

Ali veste ...

- da so žirafe kljub dolgem vratu popolnoma neme in sploh nimajo živcev za proizvajanje glasu.
- da je beseda »šah mat« po poreklu iz perzijskega jezika in dobesedno pomeni: »kralj je mrtev!«
- da so najhujši sovražniki kač v nekaterih predelih našega planeta, prav kače same. To so na primer koralne kače iz tropskih predelov Afrike ali »paragugu« kače, ki živijo v Indiji.
- da so Filipini neodvisna republika, ki je sestavljena iz približno 7000 otokov, od katerih je nekako 6000 nenaseljenih. Komaj 462 otokov ima površino več kot 2,5 kvadratna kilometra, medtem ko so ostali manjši.
- da ima en kvadratni centimeter kože 1 meter krvnih žil, 4 metre živčnih vlaken in okoli 3 milijone celic.
- da živi pri nas več vrst lastovk. Najobičajnejše so vaške in mestne lastovke, a najdelj se selijo tiste, ki se izležejo pri nas.
- da človeški živčni impulzi »potujejo« z brzino 460 kilometrov na uro.
- da se približno vsako uro zgodi na svetu potres. Tri četrtine vseh potresov je na obalah Tihega oceana in na njegovih otokih, a ena četrtina na ostalih delih sveta.
- da je največja sladkovodna riba arapain. Ta riba je lahko dolga tudi preko 5 metrov in tehta do 200 kg. Živi v velikih brazilskih rekah. Za prebivavce tistih krajev je njeno meso prava poslastica.
- da so stari narodi imeli tehnične tajnosti, ki jih še do danes ni nihče pojasnil. Tako na primer so stari Indijanci že pred 7000 leti proizvajali nerjaveče železo. Stebri velikega hrama v Nju Delhiju, visoki preko 60 metrov in izkopani v zemljo 12 metrov, so narejeni iz trdega materiala. Zanimivo je, da ti železni stebra, čeprav so stari že več kot 7-000 let, še niso nikjer porjavili. Nobena radiološka in kemijska raziskovanja današnjih strokovnjakov niso mogla odkriti načina za pridobivanje take kovine.

Na Fleridi so si omislili novo varianto smučanja na vodi. Sod je veliko bolj nestabilen kot smuč, pa se zato pogumni jahalci pogosto neprostovoljno kopljejo

Prijateljica levov

Panela Franklini iz Kenije je poznana v svojem kraju kot zelo hrabra in neustrašna deklica. Čeprav je šele pred nedavnim izpolnila 11 let, se niti malo ne boji divjih živali. S svojim očetom dela večkrat izlete v pragozdove in v teh predelih Kenije se često sreča z levi in drugimi nevarnimi zvermi. V vsakem položaju je priselna in zna obdržati hladnokrvnost, tako da se vedno umak-

ne pred nevarnostjo. Prav zato jo je neka filmska družba najela, da bo igrala glavno vlogo v filmu z naslovom »Lev«. Film pripoveduje, kako se je deklica spoprijateljila z nekim levom, ki se popolnoma navadi na malo Panelo. Seveda je lev, ki nastopa v filmu ukročen. Vendar pa prav gotovo ni niti malo prijetno biti v taki družbi, toda Panela se ne boji...

Moja Katka

III. Maščevanje

»Očka, ali je bilo nujno, da si moji kokici, moji Katki vzel vso lepoto, vse čare zaradi njenega nedolžnega igrčka-nja?« sem ves osupel vprašal strogega očeta, ko sem prišel iz šole in zagledal svojo črnuko.

»Kaum!« se je kratko oglasila Katka iz temačnega kota očetove delavnice. Običajno se mi je urno približala, zletela je kvišku in mi sedla na ramo.

»Prav nič se nimam opravičevati! Nujno, nujno je bilo! Kdo bo kar venomer pazil na vsiljivko, na nadležno mrcino! Škarje so opravile potrebno

delo, potrebno operacijo, pa pikal!« je odgovoril oče osorno.

»Očka, verjemi mi, zlo čutim... Katka nekaj snuje. Iz oči ji berem, da ima nekaj za bregom...«

»Kaj neki bi se moglo zgoditi? V kotu bo čepela grdavščina in objokovala bo izgubljeno lepoto. Kaj kmalu bodo nadležnici pristrizženi peruti na novo zrasle, skrajšani repki ji bo spet pognal in še lepša bo tvoja kavka,« me je tolažil očka.

»Meni pa nekaj pravi: Katka bo poplačala izgubljeno lepoto, izgubljen ponos... In po svoje bo imela popolnoma prav...«

»Obadva bom pognal čez prag, pa bo mir besedil!« je zarentačil oče in si ogrnil suk-njič. Na mizi je pustil škatlo

s smotkami — cigarami — in delavcem kratko naročil: »Tako je vrnem. Če pride v moji odsotnosti kaka stranka, jo prosim, naj počaka.«

»Katka, moja Katka, zrak je čist!« sem zaklical.

»Kav, kav, kav!« se je odrezano odzvala črnuhka in se povlekla pod mizo, kjer je kovala svoje načrte.

Stopil sem v svojo sobico, kjer sem odložil knjige in zvezke. Nisem se še dodobra oddahnil, ko zaslišim iz delavnice smeh in govorico: »Le kako udarja s kljunom. In kako hiti ta črni vrab!«

»To bo grmenja,« se je oglašil starejši pomočnik.

»Marš, Katka! Prestani! Gorje tebi, ko se vrne mojster!« je svaril vajenec Tone, ki je bil očetov zaupnik.

»Le, kaj se napibuješ, fantel!« sem zavrnil Toneta, ko sem stopil v delavnico.

»Poglejte, kaj si je umislila vaša Katka! Oba...« trpetela je Tone bl... in s pr-

stom kazal na očetove smotke, ki jih je moja črnuhka temeljito obdelala.

»Kav, kav, kav, kav!« je zapela Katka, ko me je zagledala. Oči so se ptičurini iskriale od veselja — maščevanje je bilo kruto...

»Trebalo bi poiskati skrit kotiček, ti moja zlata dušica, sicer bo po tebi, ko se vrne strogi gospodar,« sem ternal ter zgrabil svojo ljubljenco in jo odnesel v svojo sobo. Ko sem jo spustil iz roke, je odpetala pod posteljo. Tam se je skrila, da je nihče ni mogel videti in se še oglasila s kratkim »Kav!« Zasmeh sem čutil v tem glasu, vendar sem se vprašal: »Kaj bo? Le kaj bo, kaj bo, ko se vrne očka?«

Mnogo je bilo grmenja, malo ali nič dežja. Prošnjem očetovih delavcev in moje rotenje je omeščalo očetovo srce. Moja Katka je odnesla zdravo kožo, ... je bilo njeno maščevanje... to...

VACLAV DRŽAJ

Ure včasih in danes

V starih časih ljudje niso potrebovali ur, ker časa niso merili tako, kot ga mi danes. Niso hiteli v šolo ali na delo kot danes. Dan se je začel, ko je vzšlo sonce, in končal, ko se je žareča krogla skrila za horizont.

Ljudje so si najprej napravili sončne ure. Egipčani so jih imeli že pred 3000 leti. Okoli navpičnega stolpa so na zemlji napravili krog. Ko je posijalo sonce, so po sencih, ki jo je stolp metal na krog, merili dnevni čas. Kadar pa je bilo oblačno, so se ljudje v starih časih posluževali vodnih ur — podolgovatih posod, ki so imele na dnu zareze; skozi nje je kapljala voda, a črte na posodi so pokazale, koliko časa je prešlo, odkar je ura začela »delati!«

Prvo uro s kolesjem so ljudje napravili pred osmimi stoletji. To je bila za tiste čase zelo točna ura, ker takrat še ni bilo potrebno merjenje minut. Tako uro so Londončani imeli na Westminsterskem stolpu že proti koncu trinajstega stoletja. Ponosno so gledali na vrh stolpa, ponosni, da imajo tako pripravo.

Na začetku osemnajstega stoletja pa se je na mah pojavil še minutni kazavec, a uro v današnjem smislu so iznašli mornarji. Če hoče mornar natančno vedeti, kje je njegova ladja, mora vedeti, koliko je ura. Seveda — povsod na zemlji ni vedno isti čas. Če potujemo za 15 stopinj proti vzhodu, moramo pomakniti urna kazala za eno uro naprej, a če gremo

15 stopinj na zahod, potem za eno uro nazaj. Zato so Angleži — večni mornarji — razpisali nagrado za uro, ki bo kazala tudi sekunde. Nagrado je dobil John Harisson, ker je njegova ura na šest tednov zaostala le za štiri minute. Pozneje so nastale še bolj dovršene ure.

Največje bogastvo

(Turška bajka)

Nekoč je živel mladenič, ki je neprestano objokoval siromaštvu.

»Oh, kako bi bilo čudovito, kadija, ko bi bil resnično bogat! Sele tedaj bi živel srečno,« reče mladenič starcu.

»Zakaj nisi zadovoljen in neprestano tožiš? Saj vendar imaš največje bogastvo!« odgovori starec.

»Jaz, da imam bogastvo? Pa, kje je?« se začudi mladenič.

»To so tvoje oči. Povej, kaj bi hotel, da ti dam za tvoje oko?« ga vpraša kadija.

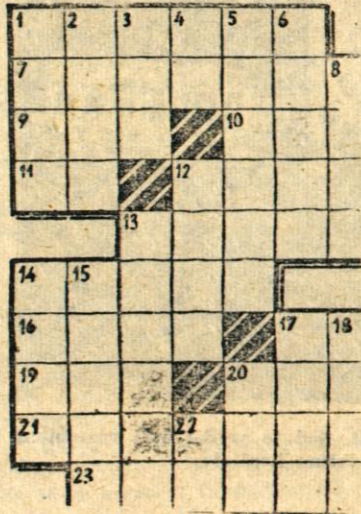
»Ne, svojih oči ne dam za noben denar,« odgovori mladenič.

»Dobro. Potem pa mi daj roke, jaz pa te bom vsega obsul z zlatom,« je predlagal starec.

»Ne, kadija, svojih rok ne dam, tudi če mi ponudiš celo goro zlata.«

»No, sedaj vidiš, dragi mladenič, kakš si bogat. Verjemi mi: največje človeško bogastvo — to sta moč in zdravje. Teга ne moreš kupiti za noben denar,« reče starec in odide svojo pot.

Križanka št. 62

Vodoravno: 1. Turek, 7. travniška rastlina (žajbelj), 9. vrtna lopa, 10. domača žival z lepim repom, 11. kemijski simbol za silicij, 12. plemo, 13. mesto blizu Reke (vodica), 14. burka, 16. najnoviji francoski pisatelj, 17. različna soglasnika, 19. skrajšano ime filmske igravke Taylor, 20. ime filmske igravke Gardner, 21. brezboštvo, 23. grško-rimski stari vek.

Navpično: 1. eden od čutov, 2. slavni francoski komik, 3. vzvišena lirski pesem, 4. kravji glas, 5. novo srebro, 6. jezero v Afriki, 8. Ober, 12. večanje, 13. globel, 14. hidrocentrala na Dravi, 15. ime filmske igravke Ekberg, 17. najslabša šolska ocena, 18. vas med Kranjem in Mavčičami, 20. najvišje nordijsko božanstvo, 22. začetnici pisatelja Visoške kronike.

Rešitev križanke št. 61

Vodoravno: 1. Sorbona, 8. aspirin, 9. ST, 10. neto, 11. Col, 12. Klek, 14. Ra, 16. renegat, 18. Italija.

PRVO SPOZNANJE

— Če si se me naveličala, kar povej.

MAŠČEVANJE

— Zelel bi se pogovoriti s šefom o čisto privatni zadevi.

DARILO

— Prosim, gospodična, če bi mi povedali številko vašega telefona. Rad bi obdaroval svojega starejšega brata.

OPERACIJA

— Oprostite, ali bi vam pustili na operacijsko mizo.

KRVNI PRITISK

— Ne oziraj se. Pomisli na svoj krvni pritisk!

DOMAČA ANEKDOTA

Podpredsednik ObLO Škofja Loka Milan Zakelj je na seji govoril odbornikom o zaskrbljujoče visokem številu administrativnih delavcev v različnih delovnih organizacijah. Za primer je navedel loški zavod za zaposlovanje, kjer je bil pred leti zaposlen samo en uslužbenec, sedaj pa jih je že šest, čeprav se dejavnost zavoda v tem času ni bistveno povečala.

Sosed mi je ob teh besedah namignil: »Tu se prav lepo vidi prizadevnost tistega človeka, saj mu je bilo zaposlovanje vendar dolžnost. Strank, ki so iskale zaposlitev, verjetno ni imel kam usmeriti — pa jih je zaposlil pri sebi!« — J. Z.

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti

Dejal jim je, naj pošljejo mehanika za motorno kolo. Mehanik je prišel ob osmih zvečer na motornem kolesu in začel popravljati. Radovedno sem ju ogledoval. Ob dvanajstih sta ga popravila. Bila sta dva mehanika in na motornih kolesih sta se odpeljala v Bodzentyn, zakaj morala sta končati delo in naslednjega dne odpeljati motorno kolo v Bielini.

7. OKTOBER — Prejšnji teden je policija pri dveh kmetih našla ubito svinjo in morala sta odnesti meso na orožniško postajo. Policija jima je dejala, naj se danes javita na stražnici, prvi se je prijavil, drugi pa ne in tako so policisti odšli ponj. Ko so vstopili v hišo, se je ravno oblačil in ko jih je zagledal, je zbežal. Policisti so stekli za njim in ko so videli, da ga ne morejo ujeti, so pričeli streljati in ga zadeli v desno stran prsi. Niso ga zadeli do smrti. Policisti so takoj telefonirali v Kielce po izvoščka, nekaj minut zatem je pripeljal taksi in ga odpeljal v bolnišnico. Policist si je med telefoniranjem pulil lase, tako je obžaloval svoje dejanje.

12. OKTOBER — Zjutraj je sprva deževalo, toda dež se je kmalu spremenil v babje pšeno. Potem se je pričel snežni metež, da niso mogli iz hiše. Okrog polnočja je začelo zmrzovati in zima je bila tukaj. Danes je bilo

kakor 12. januarja, ne pa oktobra.

13. OKTOBER — Zgodaj zjutraj se je neki orožnik peljal z motornim kolesom v Bodzentyn. Med potjo je zavil k nam, da bi se ogrel. V hiši je dejal, da mu morajo Zidje iz Krajne kupiti dve ovčji koži za kožuh. Na povratku je prišel v prodajalno in poklical mamo, naj mu tolmači. Preden je odšla iz prodajalne, ji je orožnik dal četrti litra vodke.

DNEVNIK Davida Rubinowicza

1. NOVEMBER — V Kielcu so danes razobesili razglase, po katerih bo zadela smrtna kazen vsakogar, ki bo odšel iz »židovske četrti« ali stopil vanjo. Doselej je bilo namreč mogoče prihajati in odhajati iz te četrti. Ta novica me je hudo razžalostila, pa ne le mene, temveč vsakega, ki je čul zanjo. Te plakate niso razobesili le v Kielcu, temveč v vseh mestih Generalnega gubernementa (tako se imenuje del prejšnje Poljske).

15. oktobra 1941 je generalni guverner H. Frank prepovedal Židom zapuščati geto. Kršitev prepovedi so kaznovali s smrtno kaz-

nijo. Prepoved je veljala od prvega dne.

Uboji židovskih prebivavcev, o katerih piše David, so v neposredni zvezi s Frankovo prepovedjo. Nemci, orožniki in drugi so neusmiljeno preganjali Žide in jih pobijali. Židje so morali nositi na rokavih znamenje; Davidovo zvezdo. Največkrat so Žide pobili kar na cesti, le prav v začetku so jih pošiljali posebnemu sodišču v Ra-

domu, ki je izreklo praviloma same smrtno kazni.

28. NOVEMBER — Po kosilu je prišel pismoša in prinesel kazenski nalog za 150 zl., ker je 2. IX. prišel k nam sosed, Žid, da bi mlet z ročnim mlinom, takoj za njim pa se je pojavil Schulze z občinskim tajnikom, razbil mlinski kamen in napisal, zapisnik, češ da je iz četrti, kazen pa je bilo treba plačati danes.

5. DECEMBER — Danes hodi okrog prisilni upravitelj s Schulzejem in prišla sta k nam; Schulze pa me je poslal s sporočilom

k drugemu schulzeju. Med povratkom sem srečal svojo sestro, ki je nekam tekla in ko sem jo vprašal, kam teče, mi je odgovorila, da gre po denarno posojilo, ker je spet nekaj prispelo, treba je plačati 154 zl. zaostalih davkov. Doma se je schulze prepiral z očkom, ker je hotel napisati zapisnik, da skrivamo pri nas Zide iz četrti, kar sploh ni res. Potem sta se prenehala prerikati in bila sta dobre volje.

6. DECEMBER — Pozno zvečer je pritekel k nam čevljarjev sin, češ da so k njim prišli policisti, schulze in odbor za oddajo; plačati morajo 150 zl., v nasprotnem primeru bodo zaprli očeta in očka naj da 100 zl., ki si jih je izposodil pri njih. Očka je takoj šel z njim in prosil policiste, naj lastnik denarja sporazumno počaka do torka, do takrat mu ga bo prinesel.

12. DECEMBER — Včeraj popoldne sem odšel v Bodzentyn, napraviti mi morajo plombe, zato sem sklenil tamkaj prespati. Zgodaj davi je prispelo orožništvo. Prispevši po drevoredu, so srečali Zida, ki je odhajal iz mesta in ga takoj brez slehernega razloga ustrelili. Ko so se peljali dalje, so ustrelili še neko Židinja, spet brez slehernega razloga. Tako sta padli dve žrtvi brez vsakršnega vzroka. Med potjo domov sem se močno bal, da jih ne bi srečal, vendar nisem naletel na nikogar.